

Arabzâde İlmî Mehmed Efendi *Divançesi*

Yazar:

Prof. Dr. Meheddin İSPİR

ATATÜRK
ÜNİVERSİTESİ
YAYINLARI
ATATÜRK
UNIVERSITY
PUBLICATIONS

Eser Adı:

Arabzâde İlmî Mehmed Efendi Divançesi

Yazar:

Prof. Dr. Meheddin İSPİR

Editör:

Doç. Dr. Halime ÇAVUŞOĞLU

Hakem / Bilimsel Değerlendirme:

Doç. Dr. Reyhan KELEŞ

Tashih:

Zeynep Asude ABUŞOĞLU

Yayınlar Yönetmeni:

Doç. Dr. Bünyamin AYDEMİR

Yayın Kurulu: Prof. Dr. Ahmet SARI, Prof. Dr. Ali UTKU, Prof. Dr. Bülent ÇAVUŞOĞLU,
Prof. Dr. Erdiç ŞIKTAR, Prof. Dr. Hakan Hadi KADIOĞLU,
Prof. Dr. Hasan Tahsin SÜMBÜLLÜ, Doç. Dr. Bünyamin AYDEMİR

Dizgi ve Tasarım: Abubekir KALE

Atatürk Üniversitesi Yayınları No: 1372

ISBN: 978-625-6983-30-4

Erişim Adresi: <https://ekitap.atauni.edu.tr>

Atatürk Üniversitesi Yayınevi Koordinatörlüğü

Sertifika No: 42021

Adres: Prof. Dr. Fuat Sezgin Kütüphanesi Okuma Salonları Binası
Zemin Kat Kampüs-Yakutiye/ERZURUM

E-posta: atayayinevi@atauni.edu.tr

Telefon: 0442 231 62 80

ATATÜRK
ÜNİVERSİTESİ
YAYINLARI
ATATÜRK
UNIVERSITY
PUBLICATIONS

atayayinevi

Erzurum 2023 © Copyright Atatürk Üniversitesi Yayınevi

Bu kitapta yer alan tüm yazıların ve görsellerin dil, bilim ve hukuk açısından sorumluluğu

yazarlarına aittir. Eserin her hakkı anlaşmalı olarak Atatürk Üniversitesi Yayınevi

Koordinatörlüğüne aittir. İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

**ATATÜRK
ÜNİVERSİTESİ
YAYINLARI
ATATURK
UNIVERSITY
PUBLICATIONS**

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	6
-------------	---

I. BÖLÜM.....7

1. Arabzâde İlmî Mehmed Efendi'nin Hayatı.....	8
2. Arabzâde İlmî Mehmed Efendi'nin Eserleri	8
Mîzânü't-Tarîk	8
Şerh-i Gazel-i Molla Câmî	9
Ravzatü'l-Ma'ârif ve Hadîkatü'l-Letâif	9
Mecmau'd-Dürer ve'l-Gurer fî Ehadîsi Seyyidi'l-Beşer	9
Divânçesi	9

II. BÖLÜM11

Arabzâde İlmî Mehmed Efendi Divânçesi.....	12
1. Dîvânçenin Şekil Özellikleri.....	12
2. Dîvânçenin Muhteva Özellikleri.....	12
Dünyaya bakış	12
İbadetleri Yerine Getirme	14
Okuma, Zikir, İhsan ve Diğer Özellikler	15
Olumsuz tutum ve davranışlar.....	16
Pişmanlık ve Tevbe.....	17
Nüsha Tanıtımı	17
Metnin hazırlanışı ile ilgili notlar	17
Kaynaklar	18

III. BÖLÜM.....19

1. Metin	20
2. Tıpkı Basım.....	67

Ön Söz

Klasik Türk şiiri, yüzyıllar içerisinde kendine özgü kuralları ile varlığını devam ettirmiştir. Bu şiir bulunduğu çevre, yer ve zamana göre belirgin farklılıklar göstermiştir. Bu şiirin anlam dünyası içerisinde sanat yönü ağırlıklı olarak hissedilen şairlerin yanında mütevazî çevrelerde yetişen nasihat ve ders verme yönü ağırlıklı olan şairler de yetişmiştir. Dergâh ve tekkelerde yetişen şairler şiiri eğitim ve nasihat vermede bir araç olarak kullanmışlardır. Ancak bu nasihat verme yaklaşımında olan şairler içerisinde klasik Türk şiirinin geleneğine, kurallarına bağlı olarak belli seviyede şairlik gücünü üst düzeyde gösteren sanatçılar olduğu gibi, bu şiirin içinde olmanın verdiği belli bir birikimle esinlenme sonucunda şiirler yazan şairler de olmuştur.

Klasik Türk şiiri güçlü varlığı ile 18. yüzyıldan sonra tekke ve halk şiiri üzerindeki etkisini daha fazla hissettirmeye başlar. Halk ve tekke şairleri halk edebiyatının nazım şekilleri yanında klasik Türk şiirinin en çok kullanılan nazım şekillerinden gazele de önem vermeye başlarlar. Bu durum şairlik yönü pek güçlü olmayan birçok kişinin divan ve divançe oluşturacak sayıda şiir yazmasına zemin hazırlar. Böylece ikinci ve üçüncü seviyede ele alınıp incelenebilecek şairler ve onların ortaya koydukları eserler kendini gösterir. İlmî Mehmet Efendi de bu şairler zümresine dahil edilebilir.

Arabzâde İlmî Mehmed Efendi, şairlik yönü güçlü olmayan mutasavvıf bir kişidir. Nakşibendi tarikatına bağlı olması, bulunduğu tarikatta şeyhlik mertebesinde ve irşat makamında olması onu söz söylemeye sevk etmiştir. Sözün etkili olması açısından şiirsel anlatımın o günün şartlarında ön planda olması İlmî Efendi'nin de sözlerini şiirle ifade etmesine yol açmıştır. İlmî Efendi, şiiri nasihat etme, insanları eğitme amacıyla bir araç olarak kullanmıştır. Bu bakımdan şiirleri sanatsal olarak güçlü değildir. İlmî Efendi her harften bir gazel yazmak suretiyle bir divan oluşturmaya çalışmıştır. Gazel nazım şeklini kullanırken de bu şeklin kurallarını bozmuş kendine kolay gelecek bir tarzda şiirlerini sıralamıştır. Gazeller aruz ölçüsü ile yazılırken Arabzâde hece ölçüsünü tercih etmiştir. Divançedeki bütün şiirleri 16'lı hece ölçüsüyle yazmıştır. Hece ölçüsüyle yazmanın getirdiği rahatlık beyitlerin yer yer dörtlük şeklinde okunmasına da olanak sağlamaktadır. Yine şair gazellerin 5 ile 15 beyit arasında yazılma kuralının dışına çıkmış pek çok gazelini 15 beyitten fazla beyitle oluşturmuştur.

Dergâh ve tekkelerde esas olan insanların ilim ve irfan öğrenmeleridir. Bu bakımdan şiir önemli bir araçtır. Bu aracı etkili olarak kullanma ise şeyhin şairlik gücüne bağlıdır. İrşat mertebesinde olan şeyh hem şiir zevkini müritlerine tattırmak hem de şiir vasıtası ile onları eğitmek ister. Sohbetlerinde yer yer şiir dilini kullanır, şiir ile müritlerini coşturur, böylece onlar üzerinde daha etkili olur. İlmî Efendi de divançesini sanki bu amaç için oluşturmuş gibi görünmektedir.

Meheddin İspir

Erzurum, 2023

I. BÖLÜM

1. Arabzāde İlmī Mehmed Efendi'nin Hayatı

Osmanlı müelliflerinde şair hakkında şu bilgiler mevcuttur: Nakşibendi tarikatına mensup olup Edirnelidir. *Muhtasaratu'l-Velā-ye* müellifi Mehmed Ensārī-yi Üsküdarī'nin halefidir. Mutasavvıf şair Neccārzāde Şeyh Rıza Efendi'nin mürididir. "Rehber-i tarikat" terkinin delāleti olan 1130 (1717-18) tarihinde Edirne'de irtihal eylemiştir. (Saraç, 2016: 136).

Şairin doğum tarihi belli değildir. Neccārzāde Şeyh Rıza Efendi'nin doğumu 1679-80 (Özdemir, 2014: 2) olduğuna göre İlmī Efendi'nin onu irşat edeceği yaş dikkate alındığında İlmī Efendi, 1650 sonrasında doğmuş olabilir.

Neccārzāde, divanında İlmī Efendi'nin ismine pek çok defa yer vermiş ve şeyhine övgüde bulunmuştur. Aşağıdaki beyitlerde Neccārzāde, Arabzāde Efendi'nin Nakşibendî olduğunu, kendisini irşat ettiğini ve marifet yolunda kendisine öncülük ettiğini, ilmi ve faziletiyle Nakşibendî tarikatının mürid-i kāmili olduğunu ve adının Arabzāde İlmī Muhammed Efendi olduğunu belirtir.

Arabzāde Efendi Nakşibendî şeyh-i irşādum

Tarīk-i marifetde serverümdür yā Resū'llāh (Özdemir, 1999:5)

Arabzāde Efendi Nakşibendi İlmī fāzıl

Cenāb-ı haccānı sadırında oldur mürid-i kāmīl (Özdemir, 1999:6)

Heme evliyām gül ü dil- pesendi

Gülistān-ı 'aşkun nihāl-i bülendi

Serir-i sāfanun şeh-i ercümendi

Zihi hāce-i zümre-i Nakşibendi

'Arabzāde İlmī Muhammed Efendi (Özdemir, 1999:6)

2. Arabzāde İlmī Mehmed Efendi'nin Eserleri

Mizānū't-Tarīk

Eser, Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi 006542 numarası ile "Süluk-i Nakşibendi" ismi ile kayıtlıdır. Ancak bu eser üzerine yüksek lisans çalışması yapan İlhan Kasırga,

eserin adının Mizânu't-Tarîk olduğunu ve Muhammed İlmî Efendi'ye ait olduğunu belirtmiştir. (Kasırga, 2021: 34)

Şerh-i Gazel-i Molla Câmî

Mevlâna Abdurrahman Câmî'nin tevhid türündeki yedi beyitlik bir gazeline yapılan şerhtir. Bu eser üzerine Müzahir Kılıç bir makale yazmıştır. Makalede eser günümüz harflerine aktarılmış ve dipnotlarla açıklamaları verilmiştir. (Kılıç, 2018: 181-192) “Bu risâle Süleymaniye Kütüphanesi, Tekkeler- Murad 203 no (s. 132-136) ile kayıtlıdır.” (Kılıç, 2018: 182)

Ravzatü'l-Ma'ârif ve Hadîkatü'l-Letâif

Süleymaniye Kütüphanesi Kasidecizade bölümü 000727 numarada “Ravzatü'l-Ma'ârif ve Hadîkatü'l-Letâif” adıyla kayıtlıdır. Eser yetmiş varaktan oluşmaktadır. İslami ilimler ile ilgili konular üzerinde durulmuştur.

Mecmau'd-Dürer ve'l-Gurer fî Ehadîsi Seyyidi'l-Beşer

Bursalı Mehmet Tahir, Osmanlı Müellifleri adlı eserinde, İlmî Efendi'nin böyle bir eseri olduğunu ve umumi kütüphanede bulunduğunu belirtmiş ancak şu ana kadar böyle bir eser tespit edilememiştir.

Divançesi

İlmî Efendi'nin bu çalışmada ele alınan eseridir.

**ATATÜRK
ÜNİVERSİTESİ
YAYINLARI
ATATURK
UNIVERSITY
PUBLICATIONS**

II. BÖLÜM

Arabzâde İlmî Mehmed Efendi Divânncesi

1. Dîvânçenin Şekil Özellikleri

Divançede yer alan şiirlerin tümü gazel nazım şekli ile yazılmıştır. Şair kafiye olarak sırası ile her harften bir gazel yazmıştır. Şair, divanın sonunda, *Arabzâde söyler kelâm peygamber cânına selâm / Yigirmi tokûz harfî tamâm kaçdur imdi beni sây*, beyti ile buna işaret etmiştir. Ancak divançede ilk gazelde ve ra () harfinde mahlas beyti eksiktir. Ze () harfinde de gazel yoktur. Bu durum müstensih hatası olabilir.

Gazellerde beyit sayısı sınırlandırması yoktur. Pek çok gazel 15 beyitten fazladır. Ölçü olarak hece ölçüsü tercih edilmiş ve bütün gazeller 16'lı hece ölçüsü ile yazılmıştır. Kafiye olarak genellikle mücerred ve mürdef kafiye kullanılmıştır.

2. Dîvânçenin Muhteva Özellikleri

Divançede yer alan şiirlerin tümü nasihatname türünde yazılmıştır. Şair, gazellerin ilk beyitlerinde Kur'an-ı Kerimde yer alan surelerin isimlerini vererek bu sureleri okuyanların elde edeceği kazanımları sıralamış ve devamında da bu surelerde yer alan konulardan hareketle okuyucuya dini nasihatlerde bulunmuştur. Şair birinci gazelin ikinci beytinde, *ki ben virem saña öğüt sen söyleme eyle sükût*, mısraı ile şiirlerinin öğüt verme amacına yönelik olduğunu belirtmiştir. Öğütler içerisinde, dünyanın geçiciliği, dünya malına önem vermeme, haram olan uygulamalar, helal olan davranış ve tutumlar, ibadetlerin yerine getirilmesi, cennet ve cehennem, cömertlik, iyilik, misafirperverlik, ahirete hazırlıklı olma gibi konular yer almıştır.

Dünyaya bakış

Şair, bu dünyanın geçici olduğunu, hiç kimseye kalmayacağını, herkesin canının Azrail tarafından alınacağını bu nedenle şeytanın tuzağına düşmemek gerektiğini, dünya malının fayda vermeyeceğini ifade etmiştir.

Yedirmezsin niçün malı saña çalır hep vebâli

Çıkadur dünyâ mişâli buña tâlib olan kilâb 2/4

Gidenler kaçan gelene iblis dirler engeline

Bu dünyânın çengeline aşılmışdur nice emvât 3/11

Bu dünyâ kalmaz bâkîye melek gelür hem fâniye

Bildiriyim ki şâkîye ellerinde ola âlât 3/12

Güvenme ‘ömrüñ cânına sevinme dünyâ bağına
Girenler iblis ağına tutulırsar sanki türâc 5/14

Sen bu dünyâyı nidersin borcuñı kaçan ödersin
Kendiñ dünyâdan gidersin malıñ ıderler iki şâh 7/2

Arabzâde, dünyanın sevdasını terk edip dünya malı ile kibirlenmemeliyiz, diyerek dünya malının bir gün bırakılıp gidileceğini, bu nedenle ahiret için çalışmak gerektiğini belirtir.

Terk it dünyânıñ sevdâsın nice çekersin gavğâsın
Kim dirse aķce faydâsız yine kendi ola zarâr 10/12

Korķu bırak özümüze urma ‘aybı yüzümüze
Bu dünyâyı gözümüze kibir itme eyle aşğâr 11/17

Bu ayru dünyânıñ hâli kor gidersin bunca mâlı
Dileriz kim toğrı yolu delâlet eyleye feyyâz 15/6

Bu kez saña diyem anı viren Allâh alur cânı
Bilür misin dünyâ fânî ahiret içün eyle yuva 18/4

Şair, yetim malı yiyip günah işlemeye devam edenleri uyardıktan sonra dünyayı sevenleri leşi seven köpeklere benzetir.

Yetim olanları kovan günâh işlemege eyvân
Şuña beñzer dünyâ seven ki cîfeye üşer kilâğ 19/12

Şair, dünyaya doymayanları insafız olarak nitelendirip çalışmaya ve alimlerin sözüne uymaya davet eder. Alimler için harcama yapanlara Allah’ın nazar edeceğini söyler.

Neçün ‘alîme uymazsın neçün cânıña kıymazsın
Dağı dünyâyı doymazsın meger sende yokdur inşâf 20/26

Bu dünyâdan eyle hâzer âhiredde cânıñ bezer
Aña Allâh eyler nazar ‘alîme kim virse infâk 21/14

Arabzāde, Allah'ın emirlerini yerine getirmeyenleri, ömrün aniden son bulacağını hatırlatarak uyarıp Hz. Muhammed'in bile bu dünyayı terk ettiğine vurgu yapar.

Sen daḥı benden betersin hemān dünyāya yitersin
Yā emri kaçan tıarsın yā ‘ömrüñ olursa ḥıtām 24/23

Bilür misiniz dünyā fānī görmeñ mi gelenler kanı
Bu sünneti bu erkānı koyup gitdi ol yüzi māh 27/4

Şair, bu dünyanın yüze güler gibi görünmesinin aldatıcı olduğunu, gerçekte insanı toprağa saldiğını bu nedenle bu dünyadan gidenin bir daha geri gelemeyeceğini belirtir ve dünya ile ilgili verdiği öğütlerin dilden dile aktarılmasını ister.

Dünyā yüzümüze güler seni tobraḳlara bular
Bu dünyāya gelmiş neler diñle imdi beni ey şāh 27/6

Bu dünyāya gelen gider ecel gerü inmez güder
Elimizden geldiği kadar söyleyelim kıldan kıla 28/3

İbadetleri Yerine Getirme

Arabzāde, eğer mümin isen ibadet yap, gece gündüz ibadet yaparsan canın rahat eder, eğer ibadetlerini ihmal edersen sonunda pişman olursun, diyerek ibadetlerin zamanında yapılmasını ister.

Tıtmayana bu da çok söz dergāhına urasın yüz
‘İbādet kıl gece gündüz ger mü’min’in ger mü’mīnāt 3/17

Gece gündüz kıl ‘ibādet eyleye cānır irāḫat
Şonucı çekme nedāmet işiñe eyleme ihmāl 23/9

‘İbādet eyle olunca gözüñ yaşla to lunca
Va‘demiz tamam olunca virilmez bir laḫza ihmāl 23/11

Arabzāde, zekatı verilmeyen malın helal olmayacağını söyleyerek altın, gümüş gibi değerli madenlerin, bağda üretilen ürünlerin zekatının verilmesi gerektiğini vurgular.

Müsāfirde yüzüñ gülmez gülmeyenden vefā gelmez
Aşlā malıñ ḫelāl olmaz virmeyince hergiz zekāt 3/19

Mâlîñ zekâtın çıkarsañ dâim Hakk'ı zikr iderseñ
Müsâfire hoş bakarsañ saña Allâh vire cennât 3/20

Ger olursa sîm ile zer anıñ dağı zekâtı var
Temetiñle ekerseñ bağ viresin onda bir iğşâr 10/7

Terk etmegil şalâtını bula ondan necâtını
Her kim virmez zekâtını ki eline başâr huffâz 17/8
Arabzâde, yılda bir ay oruç tutun, tutmadığınız günleri kaza edin, diyerek Allah'ın
oruç emrini hatırlatır. Oruç tutanları Allah'ın seveceğini ve onlara cehennemi
göstermeyeceğini belirtir.

Gelûñ geçûñ yoluñuzdan Tañrı bile hâliñizden
Zekât virûñ mâliñizden oruç tutuñ dağı bir ay 29/6

Hakk hayâ eyleye anda 'azâb itmek aña kanda
Her kim oruç tutdı bunda kaza itdi günlerde ac 5/7

Bilürsin ölüser sinin şamme oruç uyar cânıñ
Zebâniler yarın anıñ ura başlarına ağaç 5/8

Hakk'a lâyıķ 'amel itdi şanasın uçmağı utdı
Ramazânda oruç tutdı anı gâyet sever Huffâz 17/2

Beyân itdi hâllerini ki bildirdi yollarını
Oruç tutan kullarını cehennemden şürrer huffâz 17/4

Arabzâde, namaz ibadeti üzerinde de durur. Şaire göre, Allah namaz ile kullarını
sınava çeker. İnsanlar, yetimlere iyilik edip namaz kılmalıdır. Namaz kılanların ahirette işleri
kolay olur.

Eyleme kimseye bühtân yitim olanlara ihsân
Buyurmuşdur namâz erkân dâim kullarını şınar 10/4

Tâ ezelden budur taqđim gâh nûn oğur gâh mîm
Abdest namâz eyle ta'lîm eger oğlân eger nigâr 10/14

Namāz kılañ kişi āsān gele anıñ işi

Bunda iken bitür işi yarın anda deme gel vay 29/8

Okuma, Zikir, İhsan ve Diğer Özellikler

Arabzāde, özellikle Qur'an okumayı ve Kur'an'ın anlamına göre amel etmeyi öğütler. Bazı surelerin isimlerini vererek bu surelerin okunması ile elde edilecek yararı ve bu surelerden hareketle neler yapılması gerektiğini belirtir.

Neylerem sözi yalanı gerekmez baña qalanı

Benimile bu Qur'ānı yoldaş eyle ya el-Ğıyās 4/2

Saña kimse kılmaz hased nūr ola hem cümle cesed

Kim oqur süre-i Mesed ki olmaya anda gedā 1/11

Ne ölümden bükile beli şehādetlik vire dili

Kim oqur süre-i Fil'i İmān ile bula vefāt 3/4

Def^c ola senden zulumāt ya'ni sen itme kelimāt

Kim oqur süre-i Baqarāt kim oqur süre-i En'ām 24/2

Şair, İyilikte bulunmayı, misafirlere ikram etmeyi, yetimlere yardım etmeyi, sadaka vermeyi öğütler.

Müsāfire çekse miñnet bile gire biñ biñ rahmet

Yidir içür aña ni'met bulasın yüce derecāt 3/24

Balalara şabr idesin ni'metlere şükr idesin

Dā'im haqqı zıkr idesin ger kâ'id u ger kıyām 24/17

Yüce devletlere irsin bugün gelsin beni görsün

Hisābsız cennete girsın yetime kim virdi esbāb 2/2

Şadaqalar viren eller gelmeye başına hāller

Haqq'a lāyık olan qullar çekmeye anda nedāmet

Olumsuz tutum ve davranışlar

Arabzâde, fitne çıkarıcıların doğru yoldan sapacağını ve fitne sıfatı taşıyanların maymun suretinde hesap vereceklerini belirtir.

Bir kimse fitne yapısar toğrı yolundan şapısar
Şuvâli meymûn kıpuser her kimde ola bu şıfât 3/8

Şair, her kim yalancılardan olursa Allah ona lanet eder, diyerek uyarıda bulunur. Falcı ve yalancılara inanmamak gerektiğini belirtir.

Hoş gecine ehl-i şan'at harâmdır dedi bid'at
Allâh aña eder la'net her kim ola ehl-i kezzâb 2/1

Tut sözünü etme 'inad kim yıķarsın dîn-i 'imâd
Bunlara itme itikâd biri falcı biri ğalať 16/10

Şair, düşmüşleri yerinden kaldıranı, ağlayanları güldüreni överken, adam öldürenlerin ise öldürülmesi gerektiğini belirtir. Şair, her kim ki zalim olursa İlâhi sen onlara yardım etme, her kim zerre kadar haram yerse, yediklerini zakkum eyle, diyerek zalimleri ve haram yiyenleri lanetler.

Düşmüşleri kim kıldıra ağlayanı kim güldüre
Bir kimse âdem öldüre ideler yerine kışâş 14/11

Bir yerde uğrı belürse bir dahı bunda gelürse
Her kim ki zâlim olursa yâ ilâhî itme imdâd 8/11

Her kim bunda mazlûm ola îmân ile merhûm ola
Âhirette zaķķûm ola her kim yirse zerre harâm 24/15

Pişmanlık ve Tevbe

Arabzâde, kulun hata yapıp günah işleyebileceğini ancak kurtuluşa ulaşabilmek için pişmanlık duyup tövbe etmek gerektiğini öğütler. Tövbe etmeyenlerin cehennem ocağından kurtulamayacağını söyler.

Nice nice ğaťa kıldım çâresi tevbedir bildim
Me'âniden süzûp geldüm cümlesinden budur eşaķ 6/13

Bu söz ğatırına deĝer 'inâyet eyle Allâha meĝer
Tevbe itmezseñ eĝer cehennemdür saña ocaĝ 19/3

Ķulum tiz tevbeye ĝelsiñ ĝünâhın ĝiderse bilsin
Muĝammed şâfi' olsun aña cennet idem ilťâf 20/10

Ki tıdma borcını öde cânıñ anda ĝuzûr ide
Her kim ki tevbesiz ĝide eyleyeler anı rûsvây 29/10

Nüsha Tanıtımı

Eser, Diyanet İşleri Başkanlığı Kütüphanesi Afyon Müftülüğü demirbaşdır. Eser 675 numara ile Divan olarak kayıtlıdır.

Eser, 1b-19a varak, nesih; manzum; 15 satır / 2 sütun. 200x150mm, 160x110mm'dir.

Eserde konu başlıkları kırmızı ile yazılmış, metnin etrafı kırmızı cetvelle çerçevelenmiştir. Kâğıt: Nohudi renkte filigranlı kâğıt Mürekkep rengi: Siyah ve kırmızıdır. Eserde varaklar su almış ve sayfalarda lekeler oluşmuş, bazı varaklarına kâğıt yapıştırmak suretiyle tamir görmüş, bazı varaklarına mürekkep dağılmış, bazı varaklarında delikler ve yırtıklar oluşmuştur.

Müstensihi: es-Seyyid Muhammed min telâimiz Hafız Ahmed (Hâfız Ahmed'in talebesi es-Seyyid Muhammed)

Yazılış tarihi hicri: 1115/ miladi:1703-04

Metnin hazırlanışı ile ilgili notlar

Metnin günümüz harflerine aktarımında TimesEfras yazı fontu kullanıldı. Sert ünsüzle biten Türkçe kelimelerde (b,c,d) yumuşak ünsüzleri yerine (p,ç,t) sert ünsüzleri tercih edildi. Bazı kelimelerde metinde yer alan halk söyleyişleri metne bağlı olarak aktarıldı. (mürüvvet kelimesinin mürvet; katılık kelimesinin kahtılık; zînet kelimesinin zeynet şeklinde söylenmesi gibi).

Kaynaklar

Kasırga, İlhan (2021). *Edirneli Arabzâde Muhammed İlmî Efendi ve Mizânü't-Tarîk Adlı Eserinde Tasavvufî Görüşleri*, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Kılıç, Müzahir (2018). *Mehrali Calp, Abdurrahmân Câmî'nin Farsça Bir Gazelinin Nakşibendî Şeyhlerinden Edirneli Arabzâde Hâce Mehmed İlmî Efendi Tarafından Yapılan Şerhi*, Universal Journal of Theology, s. 181-192.

Özdemir, Mehmet, (1999). *Neccâr-zâde Rızâ Divânı'nın Edisyon Kritiği*, Afyon Kocatepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon.

Tahir, Bursalı Mehmet (2016). *Osmanlı Müellifleri*. (Haz. M. A. Yekta Saraç). C.1 TÜBA Yayınları, Ankara.

<https://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf> Erişim Tarihi: 02.08.2023

III. BÖLÜM

1. Metin

		1
1b	1	Buña gelen kişi gülmez kime çalmış dārü'l-fenā Bu ölenler yine gelmez menzilimiz dārü'l-bekā
	2	Ki ben virem saña öğüt sen söyleme eyle sükūt Kim okur süre-i 'Ankebūt ¹ kim okur süre-i İsrā ²
	3	Ger kı'ımā ger kı'ide andan bulasın fā'ide Kim okur süre-i Mā'ide ³ kim okur süre-i Nisā ⁴
	4	Gözüm yaşı akar sel gibi şefā'atci ola belki Kim okur süre-i Mülkī ⁵ kim okur süre-i Nebā ⁶
	5	Saňa kār kılmaya sādık ki senden olmaya fāriķ Kim okur süre-i Tārık ⁷ yāhūd okur kim rüveydā ⁸
	6	Hūri giyer hulle kemer leblerinden sükker tamar Kim okur süre-i Kāmer ⁹ kār kılmaya mevt-i fenā
	7	Teñgriniñ bir ādı 'Ālim lā-teķrabū mālē'l-yetīm ¹⁰ 'Azāb okur saňa müftim olma lā-teķrabu'z-zinā ¹¹

¹ Kur'an'ın 29. Suresi.

² Kur'an'ın 17. Suresi.

³ Kur'an'ın 5. Suresi.

⁴ Kur'an'ın 4. Suresi.

⁵ Kur'an'ın 67. Suresi.

⁶ Kur'an'ın 78. Suresi. (Nebe' Suresi)

⁷ Kur'an'ın 86. Suresi.

⁸ Sen o inkârcılara süre ver, onlara biraz zaman tanı. (Tarık suresi 17. Ayet)

⁹ Kur'an'ın 54. Suresi.

¹⁰ Rüşdüne erişinceye kadar yetimin malına, onun iyiliğine olmadıkça el sürmeyin. (En'am Suresi 152. Ayet)

¹¹ Zinaya yaklaşmayın. (İsrâ Suresi 32. Ayet)

8	Kim okur sûre-i Mâ'ûn ¹² anı incitmeye t̃a'ûn Namazı kılmagıl sâhûn ¹³ emegûn olmaya hebâ
9	Kim okur sûre-i Kâfirûn ¹⁴ velâ entüm 'âbidûn ¹⁵ İnnâ ileyhi râcî'ûn ¹⁶ innehü kâne tevvâbâ ¹⁷
10	Günâha eylegil tevbet saña geldi şimdi nevbet Kim okur sûre-i Tebbet ¹⁸ ki def' ola cümle kazâ
11	Saña kimse kılmaz hased nûr ola hem cümle cesed Kim okur sûre-i Mesed ¹⁹ ki olmaya anda gedâ
13	Bulasın yâ bîn sevâbın görmeye katı 'azâbın Kim okur sûre-i Tegâbûn ²⁰ oku ven necmi izâ hevâ ²¹
	2
1	Hoş gecine ehl-i şan'at harâmdır dedi bid'at Allâh aña eder la'net her kim ola ehl-i kezzâb
2a	2 Yüce devletlere irsin bugün gelsin beni görsün Hısâbsız cennete girsın yetîme kim virdi esbâb
3	Çaynaya kâfirîñ beyni ki zîrâ hor tutar dîni Yüküñi eylegil yeyni 'ikâba gâyetde e'çâb

¹² Kur'an'ın 107. Suresi.

¹³ Onlar namazlarının özünden uzaktırlar. Maûn suresi 5. Ayet

¹⁴ Kur'an'ın 109. Suresi.

¹⁵ Siz de benim taptığıma tapıyor değilsiniz. (Kâfirun Suresi, 3. Ayet)

¹⁶ Onlar, başlarına bir musibet geldiğinde, "Doğrusu biz Allah'a aidiz ve kuşkusuz O'na döneceğiz" derler. (Bakara Suresi 156)

¹⁷ O, tövbeleri çok kabul edendir. (Nasr Suresi 3. Ayet)

¹⁸ Kur'an'ın 111. Suresi.

¹⁹ Kur'an'ın 111. Suresi. (Tebbet Suresi)

²⁰ Kur'an'ın 69. Suresi.

²¹ Battığı sırada yıldız andolsun (Necm Suresi 1. Ayet)

4	Yedirmezsin niçün mālī saña qalır hep vebālī Çıqadur dünyā mişālī buña tālīb olan kilāb
5	Şıdkıñı Mevlā'ya bağla yüregüñ derdile tağla Günāhlarıñ añup ağla aqıt gözüñden acı āb
6	Nedir ol Seyyid' il-mürselīn olsun belālardan emīn Kim oqur ıyyāke nesta'in ²² ola du'āsı müstecāb
7	Arayup mahşerde bulam elini elime alam Qıyāmetde şeffī' olam 'ālime kim oldı aḥbāb
8	Aña naẓar ider Allāh cehennemden şavar Allāh Çünkü 'ilmi sever Allāh olalım 'ilmile aṭlāb
9	Kim oqıtdı evlādını tātımaya ölüm dādını Görmeye tāmı odunı aña cennet ola eñşāb
10	Va'demiz yiter tamāma 'üryān tūrursın kıyāma Merḥamet yoqdur imāma ḥālī qaldı şimdi miḥrāb
11	Varam peygamber yanına çünkü lāyıqdır şānına Şalavāt virgil cānına yanınca şād ola aşḥāb
12	Bir faqīr gelse ortada her kim yüzün pörüsüde Ne zebāniden qurtara yarın olmaya yüzü tāb
13	Gündüzün şā'im olana giceler kâ'im olana Beş vaqıt nāmaẓı kılanı cemālinden sedīd nīḳāb
14	Bir adın Şamed ḥaqqıçün bir adın Aḥad ḥaqqıçün Dostuñ Muḥammed ḥaqqıçün yā Rab bize itme 'ıḳāb

²² Bizi dosdoğru yola ilet. (Fatiha suresi, 6. Ayet)

	15	Benim kıymetim bilürseñ saña ögütdür alursañ Bu söze ğalat bulursañ ‘ Arābzāde ’ye vir cevāp
		Faṣl-ı fi’t-te 3
2b	1	Saña lāyık bir sözüm var benden yaña it ḥarekāt Haḳḳa varmağa yüzüm yok nice bulam ondan necāt
	2	Yaratdı yerile baḥrı def’ ola dünyānıñ zehri Kim okur sūre-i Dehri ²³ her kim okur vel mürşelāt ²⁴
	3	Kim okur sūre-i Ḥicr ²⁵ ’i bulasın cennette tecri Ki za’fı olmaz anıñ ecri her kim okur ve’n-nāziāt ²⁶
	4	Ne ölümünden bükile beli şehādetlik vire dili Kim okur sūre-i Fil ²⁷ ’i İmānile bula vefāt
	5	Niçün añmañ pādīşāhı niçün itmeñ her gün āhı Nice işlersin günāhı niçün itmezsin ḥasenāt
	6	‘Arzı ḥisāba gelürsin terāzuya ḫartılursın Andan nice ḳurtulursun zerrece gelse seyyiāt
	7	Rivāyet itdi ‘Āiše meşğūl olma sen bu işe Bir zāniye bir fāhişe Ḥaḳḳ ḳatında ola mühmelāt
	8	Bir kimse fitne yapısar toğrı yolundan şapısar Şuvālı meymūn ḳopusar her kimde ola bu şıfāt

²³ İnsan suresi. Medine döneminde inmiştir. 31 âyettir. Sûre, adını birinci âyetteki “insan” kelimesinden almıştır.

Aynı âyette geçen “ed-Dehr” kelimesinden dolayı Dehr sûresi diye de anılır.

²⁴ Yemin olsun, birbiri ardından gönderilenlere. (Mürselât Suresi 1. Ayet)

²⁵ Kur’an’ın 15. suresi.

²⁶ Yemin olsun, batmak üzere yükselenlere. (Naziât Suresi 1. Ayet)

²⁷ Kur’an’ın 105. suresi.

	9	Bir kimse ғыыbet söyleye teңri ana gör neyleye Evden eve kukuliya yeridür derekāt ²⁸
	10	Añlayasın sözü başdan hıķmeti var yazdan kışdan Fāriğ olasın bu işden ki def̄ ola kamu afāt
	11	Gidenler kaçan gelene İblis dirler engeline Bu dünyānı çengeline aşılmışdur nice emvāt
	12	Bu dünyā kalmaz bākīye melek gelür hem fānīye Bildiriyim ki şākīye ellerinde ola ālāt
	13	Kaçan bir kimse ölür cānı gövdesine gelür Öldüğün aşıle bilür geliser başına hālāt
	14	Ne dibi var ne bucaķ ne oğul var ne uşak Ne uyku var ne döşek olısar gāyet helālāt
3a	15	Siyāset göre cānları şıkısar kabir anları Bī-namāza yılanları eyleyiserdür havālāt
	16	Şadaķalar viren eller gelmeye başına hāller Haķķ'a lāyık olan kullar çekmeye anda nedāmet
	17	Tutmayana bu da çok söz dergāhına urasın yüz İbādet kıl gece gündüz ger mü'minīn ger mü'mināt
	18	Emrini tut itme minnet kimi farzdur kimi sünnet Haķ kul dimez beni ümmet kılmazsañ şavm-ı şalāt
	19	Müsāfirden yüzüñ gülmez gülmeyenden vefā gelmez Aşlā malıñ helāl olmaz vermeyince hergiz zekāt

²⁸ Mısradaki eksiklik var.

	20	Mâlîñ zekâtın çıkarsañ dâ'im Hakk'ı zikr iderseñ Müsâfire hoş bakarsañ saña Allâh vire cennât
h	21	Gece gündüz odañ yanar nice yohsul doyar kanar Hızır nebî bile konar ele girmez böyle hayrât
	22	Cüdâ qalmaz et tırnaqdan mahrûm qalursın ırmaqdan Ki yegdür hacca varmaqdan ki gayrâtıñ yok hayâ et
	23	Geçtsiz yiri boylama aña hışmıla söyleme Müsâfiri red eyleme ger olursa ol keferât
	24	Müsâfire çekse miñnet bile gire biñ biñ rahmet Yidir içür aña ni'met bulasın yüce derecât
	25	Qatlan bunda zahmete lâıyık olasın cennete Hem dünyâda hem ahrette çü gitmeyesin haserât
	26	Söyleyenin sözi hakdur özin işitmez qalb şâfdur Şimdi anı ider yokdur yâ nice bulsın berekât
	27	Bir kimse bir hâna gele ta'âmını hâzır bula Resû'lallâh şefi' ola qaçan kim ola 'araşât
	28	'Arâbzâde gezer mazlûm imânile ola merhûm Şefâ'atden qalma mahrûm peygâmbere vir şalavât
		Faşl-ı fi's-se 4
3b	1	'İlmi yegdür mâlı yekdür eyleyelim gel cihât Cümlesinden 'ilmi yegdür naşib eyle yâ müsteğâş

2	Neylerem sözi yalanı gerekmez baña kalanı Benim ile bu Qur'ânı yoldaş eyle ya el-ğiyās
3	Sözlerim sana lâyıkdur âlimlerin sözi haqdur Bundan artık tezvîc yoqdur yâ erba'a yahud selās
4	Münker nekîr gelür dirler kırtlar iki bir dirler Yalnızca sine kırlar iderler mâlîñi mirās
5	Seniñ misliñ hemân o yok saña ıssı mı yok Ger ne deñlü yaşıadıysañ çünki menziliñ cüdās
6	Hayrı ihsân eyle eşkâl olursa zerre-i miskâl Okuna defteri a'mâl kaçan ola yevmü'l-bi'ās
7	Hakk işine hîle kıatmak dimedigi yola gitmek Eviñüzden eksik itmek ne ni'met kıavmile 'adās
8	Bir kimse virse emānet sen aña itme kıyānet Bitürür dürlü nebātāt yağarsa yirlere ğabās
9	Bir kimse dirse ya Muhammed tāmuda kıalmaz müebbed Meyyite oluñ mukıyyed tā ölmeden teni dümās
10	Saña Allāh neler vire cāniñ maķşüdına ire Tedārîk kııl aña göre kıışa kıānuķ ola 'abās
11	Ġazāya gidicek yolda kıılıc kıutasın el ile Yüz çevirme ol maķalde saña düşmān ola ađ'ās
12	Kıaçan mescide yürüseñ varup divāna kıurursañ Her ne eliñle virirseñ aķiretde ola kıirās
13	Bir ğün ola olam kıasta şanasın cānım kıafeste Dileriz āķir nefesde kıaşd itmese iblis kıabbās

	14	‘Arâbzâde bu zilletde dahı gönlü ol lezzetde İlâhî bize cennetde hürileri eyle cebbâs
		Faşl-ı Fi’l-cim 5
4a	1	Meyli virme bu fenâya cevâhir sözlerimden şâç Yâkın olma bî-fâniye ırâk ol sen yanından kaç
	2	Mezârı ola anıñ nûr ola kendi anda huzûr Her kim okur sûre-i Tûr ²⁹ her kim okur sûre-i Hâc ³⁰
	3	Kimi Arâb kimi Farsî hocâsından alur dersi Kim okur âyete’l-Kürsî ³¹ zebânîler alamaz bâc
	4	Saňa didin behey câhil ‘inâd olup olma bâhil Ne gezersin böyle gâfil bu gafletden gözüñü aç
	5	‘Aceb benim hâlim nola gözüm toprağ ile tola Her kim şâhib maraz ola aña aşlâ olmaz harâc
	6	Ufağımı irisini beyân itdim birisini İşit diyem ikisini biri a‘mâ biri a‘râc
	7	Hâkık hayâ eyleye anda ‘azâb itmek aña kında Her kim oruç tutdı bunda kaza itdi günlerde ac
	8	Bilürsin ölüler sinin şamme oruç uyar cânıñ Zebâniler yarın anıñ ura başlarına ağaç
	9	İşitdiñ ezân avâzı çün bilürsin kışı yazı Şol vâktidür kuşlûk namâzı sek ü bü çıka çıgaç

²⁹ Kur’an’da 52. Sure³⁰ Kur’an’da 22. Sure³¹ Bakara suresi 255. Ayet.

	10	Ne buyurdı diñle Hüdâ hiç itmeyem aña cezâ Her kim itse nefse ğazâ aña hûri idem ezvâc
	11	Hâķ dide ğâzîler xanı şehîdleriñ aķar xanı Tâ Firdevs'e koyam anı kaçan cānı itse mihrâc
	12	Belürse bir yerde aĝrı saña kâr kılmaya uğrı Ne girye sevgülü toĝrı şaķın olmayasın aĝvâc
	13	Kaçan gelse zamân ahir hep bozılısar menâbir Ki begleri ola cābir musallaķ eyleye efvâc
	14	Güvenme 'ömrüñ cānına sevinme dünyâ baĝına Girenler iblis aĝına tıtulısar sanki tûrâc
	15	İblis bir yaña yıkılmaz anıñla başa çıkılmaz Felegiñ yayı çekilmez isterse kim ola hāllâc
4b	16	Ķahķaha ile kim güler utanmadan hâcet diler 'Aceyleyle namâz kılar şanasın kim derer dücâc
	17	'Âlimlere ihsân eyleñ gücüñ yitmez anı neyleñ Mescidleri tavâf eyleñ nitekim Ka'be-i hüccâc
	18	Tuz ile ekmek yiyenler yâ nedir hâliñ diyenler Baña du'â eyleyenler olmayalar hāķa muhtâc
	19	Ulu melekdir Cebrâil cānları alan 'Azrâil Şûru urunca İsrâfil dübdüz ola baķr-i ücâc
	20	'Aşķ mişâli baķrı 'ummân eger gedâ eger sultân Hâķ xatında cümle yeksân isterse olsun şuĝrı temâc
	21	Ķala bunda dürlü hâriñ kara yirde teniñ erir Çıķırsın 'ale's-serîr ķor gidersin taht ıla tâc

	22	Deli gönül bu sitemde ‘aşkımnın kânı sinemde Kimin yaçar cehennemde kimisini ider iḥrâc
	23	Güneş toğarsa tolunur bugün yakında bulunur Namâz her yerde kılınur eger deryâ eger kırâc
	24	Ṭonanmış cennet hūrisi mü'minlere her birisi Derindir ḡayyâ kuyusu ne bileyim kaç kûlâc
	25	Kâfirler İmâna gelmez münâfıklar yüze gülmez Ecel gelse kimse bilmez bulunmaz hem ana ‘ilâc
	26	Ḥaṭâ işi işlemeyen daḥı ‘aşkı boylamayân Anı daḥı söylemeyen tâ deryâdan gelür emvâc
	27	Da‘vet itdi anı Mennân çıkub ‘arşa idüp cevlân Tâ gökleri edüp seyrân getürdi Cebrâil mi‘râc
	28	‘Arabzâde cân fidâya şükürler olsun Ḥüdâ’ya Şefâ‘at eyler gedâya ol ḥabîb ki ulu sirâc
		Faṣl-ı fil-hâ 6
	1	Bugün bundan kılam sefer açaram yüce cenâḥ Kimse bulmaz bundan zafer idüñ a‘mâliñiz ıslâḥ
5a	2	Beyân idem saña bedri odur eyüleriñ şadı Kim okur sûre-i Kâdr ³² ki şâz ola kamu ervâḥ
	3	Bu deryâda olam ḡavvâş ki ḥarâma olma ḥarrâş Kim okur sûre-i İḥlâş ³³ ki odur cennete miftâḥ

³² Kur’an’da 97. Sure³³ Kur’an’da 112. Sure

4	Kim okur süre-i Kevser ³⁴ şağına virile defter Yâhud okur hüve'l-ebter ³⁵ sevâbın bulasın mübâh
5	Düşerse kalbiñe ilhâm olısar yaraña melhem Kim okur süre-i Elham ³⁶ ki ola aña fettâh
6	Lâzım olan iz'ân imiş işledigi işyân imiş Şefi' olan Kur'ân imiş okı anı ahşam şabâh
7	‘Aşıklar ‘aşkı boylasa her kim ki küfür söylese İmâna kim sebt eylese bozulur andan nikâh
8	Hakk'ın emrin bitüresin eksigi cümle yitüresin Üç kere tekbîr getüresin çurbânı kim ider ezbâh
9	Ağ ola yüzüñ vuzu'dan halâş olasın gaygûdan Cânıñı uyar uyğudan ki ötmeden ol şalâh
10	Söyleme sözi teğavvül her işde eyle taḥammül Kaçan kim itseñ tebevvel güneşe itme istiṭâh
11	Qabir ‘azâbını görmez zebâni eline virmez ‘Aybını yüzüne urmaz kim itse tevbe-i nüṣṣâh
12	Yalvara kul Allâh'ına yüzler ura deryâsına Rücû' ide günâhına itmeye kim ayruḡ ḡabâh
13	Nice nice ḡaṭâ kıldım çâresi tevbedir bildim Me'âniden süztüp geldüm cümlesinden budur eṣâh
14	Nice ola gel ḡalimiz ilâhî sen tut elimiz Anda varınca yolumuz ki şonumuz eyle necâh

³⁴ Kur'an'da 108. Sure

³⁵ Asıl soyu gelmeyecek olan, sana karşı nefret duyandır. (Kevser Suresi 3.Ayet)

³⁶ Kur'an'da 1. Sure

	15	İdün Hakk’a şâ’imleri hoş tutasın ‘âlimleri Tañrı sevmez zâlimleri eylemez ‘âfiyet iflâh
	16	Bâbuñ mescid kapusını eyleñ Hakk’a tabûsını Yârın cennet kapusını size feth eyleye Fettâh
5b	17	Qalka mü’min kubûrunda kimi ola huzûrunda Zülle ‘arşda sürûrında olalar yüzleri emlâh
	18	Ehli mahşer qala hayrân cigerleri ola biryân Herkes bizden kubâ ‘uryân ne gömlek ola ne külâh
	19	Havz-ı kevşerden içerler mü’mine hülle biçerler Cümle şırâtı geçerler kimi gamgîn kimi efrâh
	20	Kimi ağlar kimi gülmez cehennemde yanan ölmez Kimi geçdigini bilmez meger ola ehl-i şalâh
	21	Kimi cennet şimârında anuñ lezzet enârında Havz-ı kevşer kenârında yıldızlar sağışı aqdâh
	22	Hem olmaz yazı kıışları Hakk’ıñ hikmetince işleri Yaratmışdur şol yimişleri kimi hurma kimi tüffâh
	23	Hûriler idiser ihsân gönüller olısar şâzân Yanınca şalınur gilmân itmeyelim nice meddâh
	24	Kim ola ‘ilm ile maqlûb aña cennet ola menşûb Naşib ola havrây-ı hûb kâfire kim çekdi silâh
	25	Melûl oldı gönûl küser serine geldi ‘aşk-ı eşer Birisini virse yiter olalım buluna seyyâh
	26	‘Aşk elinden eylerem âh eylemişem bî-ħad günâh Ey rahmeti çok pâdişâh tatalım biz daħı şamâh

	27	Yaratdı bunca ğılmānı ādemūñ sevinir cānı Naşīḥat eyle görem anı aķısar her yaña ebṭāḥ
	28	‘Arābẓāde sözi şağlar şıdķını Mevlā’ya bağlar Günāḥların añup ağlar bulunmaz derdine cerrāḥ
		Faşl-ı fi’l-hā 7
	1	Eger diñlerseñ naşīḥat bu sözüme sen tūt kulaḥ Mecāz degildür ḥaķīķat tūr yanımda gitme ırāḥ
	2	Sen bu dünyāyı nidersin borcuñı kaçan ödersin Kendiñ dünyādan gidersin malıñ iderler iki şāḥ
6a	3	Gündüzüñ seçilür geceden cānıñ uyar erkenceden Ḳurtulmazsın işkenceden ki virmeseñ altun matrāḥ
	4	Gözüñ cenābetden görmez kitāb kavlince el virmez Anıñ altuna şu girmez kesmeyince ayakdan menāḥ
	5	Diñlesin ‘ārif olanlar ḥayretde kıldı bilenler Gitdiler buña gelenler ne atā qaldı ne āḥ
	6	Baña durā idüñ iḥsān size raḥmet ide Deyyān Sözümde var mıdur noķşān isterseñüz eyleñ tenāḥ
	7	Naẓm ile urdum bünyādın bu sözleriñ ele dādın İşit Muḥammed’in adın şalavāt vir elḥāḥ
	8	İsrāfil görenler işler kıyāmet işine başlar Atılıser tığ u taşlar idicek sūruni infāḥ
	9	Lāyık görmek siḥirleri tañrı sevmez ḥābirleri Zebāniler kāfirleri cehennemde ide endāḥ

	10	Çok olursa yaz kılların melâ'ike tanıkların Zebânîler fâşıkların başlarına uralar lâh
	11	Altın çamır üstün tamlı zebânîler ider hamle Od içinde ola cümle olalar tenleri sübh
	12	Kime lâıyık ola cennet kime olmaya anda miñnet Kudretinden bişe ni'met ki olmaya anda mu'tbâh
	13	Diyem hûri ğilmânları naşib it bize añları Şöyle nazıkdür tenleri kemiginde görünür mâh
	14	‘Arabzâde olup nâçar rahmeti çok ğani ğaffâr Hâbibiñle olalım câr tütâlım yanında tırâh
		Faşı-ı fi'd-dâl 8
	1	Beyân idem size anı neler söyler görün üstâd Kamu ‘âlem perişânı ki derdimden idem feryâd
	2	Zulüm kapladı sağı solı kimi beydür kimi yoñsül Kanı ni'met kanı mahşül kim okunmaz oldu evrâd
6b	3	Bugün fakîre kim bakdı kahtılık bağrını yaqtı Kıymeti üç yüze çıkdı ne ‘acâyib oldu kesâd
	4	Kimi ihsân ider kıomaz kimi hâcetine irmez Haq te‘âlâ anı sevmez her kim ola ehl-i fesâd
	5	Kimi bay‘ itdiler efrâş kimi bakır kimi kumâş Bu kahtılık ey karındaş ne mürsel gördi ne rahâd
	6	Bir yanadan zulüm insân başıret bağladı şeytân Kimisi terk itdi evtân kaçan olsa gerek bünyân

	7	Kimisi bezdi mālından Hāk saqlaya melālinden Kimi kaçdı ‘ayālinden zelīl oldu nice evlād
	8	Bu zulüm halkı şaşırdı her birin tağa düşürdi Kahtılık bağrın bişirdi za‘f etdi kimi ecsād
	9	Kimi vesvese kimi bühtān qalmışam ben buñā hayrān Faķır aғniya oldu yeksān vilāyetler oldu berbād
	10	Terk itdiler hayātımı ne bilsinler ‘ālim ‘ilmi Bunlarıñ itdiķi zulmi ne Fir‘avn itdi ne Şeddād
	11	Bir yerde uğrı belürse bir daķı bunda gelürse Her kim ki zālīm olursa yā ilāhī itme imdād
	12	Ki anıñ yoķtur hıketi mü‘mine virir cenneti Anlara Hākķ’uñ la‘neti zālīme olmaz i‘tikād
	13	Kimi açdır işe varmaz kimi ‘aqlın başa dermez Hıketine ‘aqlır irmez gel bu söze itme ‘inād
	14	‘Arābẓāde saña noldi bu ‘ālem zulm ile tıldı Nice insān helāk oldi olalım emrine münķād
		Faşl-ı fiz-zāl 9
	1	Söze başlayalım tekrar ola cānıñ begāyet şāz Aña ta‘zīm eyle ey yār saña ta‘līm ider ustāz
	2	Benim sözlerimi nice oķu anı gündüz gice Ata gibidürür hoca ki oğul gibidür --limāz
7a	3	‘Ālime kim ide ihsān anuñ ile kopa ey cān Ölünce cān vire āsān rahatdan olalar şāz

4	Ḥaḳ işine uşanmaya ezsen söyleye hîç tınmaya Kim abdeste üşenmeye ‘ibâdetden olalar şâz
5	Bir kimse gezer tuşuna yâ ne hâl gelür başına Ḥîle kıtmaya işine emânetden olalar şâz
6	Ḥaḳḳ’ın ni‘metin yiyenler dür hil‘âtin geyenler Gelüp imâma uyanlar cemâ‘atden olalar şâz
7	Cehennemde ola berde dilek dilerin seherde Şehîd olanlar seferde şecâ‘atden olalar şâz
8	İşde budur benim hâlim adâbın hıfzı ide ‘âlim Ki begler olmaya zâlim ‘adâletden olalar şâz
9	Bir kimse kim kâfir ola sonucu ĩmâna gele Ḥaḳ kıtında maḳbûl ola ‘inânetden olalar şâz
10	Ki her kim mescidden çıkar anı tımu nice yaḳar Müsâfire hoşça baḳar gâyetden kim olalar şâz
11	Yâdına diyem ola bu da âḫir imân ile gide Her kim Allâhı zıkrı ide tilâvetden olalar şâz
12	Yârın Muḫammed’i göre şâncâğı dibinde tura Aña kim şalavât vire şefâ‘atden olalar şâz
13	Bizim bunda geldigimiz Allâh’ı bir bildigimiz Yiter ümmet olduğumuz ḳanâ‘atden olalar şâz
14	‘Arâbzâde geldi söze ‘aşkıñ deryâsını yüze Ni‘metinden yidür bize ziyâfetden olalar şâz

		Faşl-ı fi's-sin³⁷ 10
	1	Harāb ola bir gün cesed kıyāmetde ola ma'cūr La'īn İblis ider hased kim idmese ola iḥfār
	2	Eyler iseñ aña heves olmayasın anda 'abes Kim oḡur sūre-i 'Abes ³⁸ kim oḡur sūre-i İnfıṭār ³⁹
7b	3	İdüñ a'mālīñüz işlāḡ olısar yüz kez melāḡ Şālīḡ ḡullar içün Fettāḡ yaratmıḡdur nice esmār
	4	Eyleme kimseye bühṭān yitim olanlara iḡsān Buyurmuḡdur namāz erkān dā'im ḡullarını sınār
	5	Ḥaḡ te'ālā vire Ḥūri göñlümüz ola sürūri Kim cennetde göre nūrı kimi cehennemde yaḡar
	6	Ḳorkar Ḥaḡ'dan insi berri acele gelse ileri Ne gider bir sā'at girü ne bir sā'at eyler ḡarār
	7	Ger olursa sīm ile zer anıñ daḡı zekātı var Temetiñle ekerseñ bāḡ viresin onda bir i'ḡār
	8	Dilerseñ mürvet itmeye saña 'uḡūbet irmeye İflāḡ olmayasın 'aḡıbet ḡıle ḡatmayasın zinhār
	9	Müstaḡīm yoldan ḡaparsın fāḡiḡe 'avrat öpersin Şūreti ḡınzır ḡovarsın ḡaḡınmayasın esrār
	10	Misāfir göndere ḡanī anuñda sādına cānı Red itme ma'dur san anı ḡapuya gelse bir cerrār

³⁷ Burada sin harfi ile ra harfi karıştırılmış. Ra harfinde mahlas beyti yok ve ra harfinden sonra gelen ze harfi ile gazel yok. Bu kısım müstensih tarafından eksik yazılmış olabilir.

³⁸ Kur'an'da 80. Sure.

³⁹ Kur'an'da 82. Sure

	11	Günâhların eylediñ bol niçün olmak aña melûl Yâ tövbe kıl ola maqbûl ki boşa çıkmaya mişvâr
	12	Terk it dünyânın sevdâsın nice çekersin gavgâsın Kim dirse aķce faydasız yine kendi ola zarâr
	13	Bu sözden hisse alalım bir dağı şâlih olalım Günâha tövbe kılalım olmaya hâlin düşvâr
	14	Tâ ezelden budur taqđım gâh nûn okur gâh mîm Abdest namâz eyle ta'lim eger oğlân eger nigâr
	15	Şükür eyle var hâliñe yâ oğluna gayâliñe Yâ zarâr gelse mâliña muşibete eyle eşbâr
	16	Qur'an'da gördüm bir râ nazma urdum her birini Şabr ideniñ ecrini za'yi eylemem didi Ğaffâr
	17	Ėorķu bırak özümüze urma 'aybı yüzümüze Bu dünyâyı gözümüze kibir itme eyle aşgâr
		11 (ze harfi eksik) 12
8a	1	Maħbûbe Ėurî kızları şankim ķamerden yüzleri Hele işit bu sözleri gör ne yire ķodum esâs
	2	Neylersin bunca zeyneti göresin anda cenneti Gel yedir bunda ni'meti şaķın olmayasın bükâs
	3	'Aķlın başıña diresin anda maķsûda iresin Ya Raħmân cevâb viresin kaçan kimse ile 'ukâs

	4	‘Ălimler sözüne uymaz vâde gelmeyince duymaz Bizi doğru yola koymaz biri İblis biri Hınnās
	5	Kim ki düşer aşk özüne ne uyku gelür gözüne Olmayan İblis sözüne geyiserdür anda libās
	6	Yanar ‘aşkım çerāğ eyle yüzümüz anda ağ eyle Anı bizden ırağ eyle itmeye ƙalbime vesvās
	7	Lāzım olan şavmi şalat bize aħır gelür memāt Nüş idenler āb-ı hayāt biri Hızır biri İlyās
	8	Cenābet hālını şorma ki anı bağrına şarma O hālilde ‘avrata varma gitmeyince hayz-ı nifās
	9	İşde budur doğru sebīl mişmil olmazsın anı bil Biri hınzır birisi fıl bu ikisi aynu nuhās
ƙ	10	Mescide itme ziyaret o hālde oğuma ayet Cenābetden şağın gāyet itme sen aña hevās
	11	Saña yine idem haber birbirine itmez nazar Herkes günāhından bezer ne altun ola ne nuhās
	12	Kimi cehenneme düşer kimi yanar kimi bişer Bedenleri şöyle şişer ki yarılısar taş u taş
	13	Bu şıfatda ehl-i şağır bedenleri çirkin ƙokar Od yerinden yalıñ çıkar giydikleri ƙağrān palās
	14	Bu şıfatda ehl-i cennet ne guşsa ola ne mişnet Yedükleri ola ni‘met geydikleri harbi atlās
	15	Müminlere hūri ƙızı andan maħrūm itme bizi Tefsīr içinde bu sözi buyurmuşdur İbn-i ‘Abbās

8b	16	Cennetiñ bostanı bağı sündüsden ola bırağı Ki miskden ola toprağı ki altundan ola mihrās
	17	Nice söylemesin diller nicesinde ola güller Dā'im eser güzel yeller olmaya anda talās
	18	Kimi ağlar kimi ölür mü'minlere anda n'olur Herkes itdigini bulur kaçan ola yevmü'l-vetās
	19	Dā'im namāzını kılan söylemesin aşla yalan Yiyüp içer mü'min olan ola altun gümüşden taş
	20	Bir eve gelse müsāfir veyahūd ola mücāvır Her kim ta'ām itse hāzır Hāk kıtında ola ol hās
	21	Çekmeyesin sonra firāk aña göre eyle berrāk Bindikleri ola burak ne hımār ola ne firās
	22	Gör ne yire kırdum temel aña göre eyle 'amel Bir gün eser bād-ı ecel ne ayak kıala ne rā's
	23	Söyledim anı serāser nazmı nazmına beraber İşit bu sözü birāder kıulağıñ olmaya ahrās
	24	Yer ile gök ola kıā'im niçün olmayasın şā'im Şalavāt vir aña dā'im şefi' ola o hayrū'n-nās
	25	Muhammed'dür benim adum hubbū'l-vaṭāndur irādım Du'ādur sizden murādum hiç kıalmaya gönlümde bās
		Faṣl-ı fi'ş-şım 13
	1	Bu kez neler diyem saña diñle imdi ey kıarındāş Gidisersin Hāk'dan yaña aķıt gözünden acı yāş

	2	Bilür misin saña n'ola gözüñ toprağ ile dola Günāhlarıñ bunda qala hayrāt ile Hakk'a ulaş
	3	İblis ola seniñ uğruñ tā yüzüñde ola ağrıñ Ey birāder seniñ bağıñ olmadıysa bir qatı fāş
	4	Şadaqa vir sağ eliñden anı şaklagıl şoluñdan Küfür çıkmasın diliñden olmayasın ehl-i fahhāş
9a	5	Hakk işine evmek gerek bī-namāzı qovmaq gerek ʿĀlimleri sevmek gerek birbiriyle ola şarmāş
	6	Tañrıñıñ ihsān ettiği ayak menzile yitdiği Yitmez mi eliñ tıtduğı ne devletdür gör bile fāş
	7	Ehl-i cehennem yanar tırmarz aña benim ʿaqlım irmez Gözleri var amma görmez kıllar kulakları atrāş
	8	Gözleye gör tırağıñı yaqınıñdan ırağıñı Haftada kes tırnağıñı başıñı hem eyle tırāş
	9	Gelenler girdi sinlere laʿnet ider mi dinlere Ki cennetde müminlere döşeyiser nāzik firāş
	10	Hem geyiser hulle tınlar gāyet güzel ola bunlar Yedikleri güzel hūnlar kesdikleri atrlās kumāş
	11	Dimem saña süslerini görsem şehlā gözlerini Yarın hūri kızlarını müminlere vire baş baş
	12	Hācet yoluna varmazlar tamū ehlini şormazlar Aşla ölümü görmezler qalalar oturu carpaş
	13	Şimdi seniñ gönölüñ nede Hakk'ıñ buyruğına gide Şelle bize naşib ide geliñ olmayalım kalpaş

	14	‘Arabzâde söyler varı budur anıñ yâdigarı Muhammed’i görsem bâri otursam yanına bağdaş
		Faşl-ı fi’ş-şad 14
	1	Sâlık idem bu destânı işidsin şehr-i beyâz Seyr idesin gülistânı Hâk yoluna ayak baş
	2	Düşmesin anıñ izine ne perde tutar yüzine Uymağıl ‘avrat sözine ki anlarıñ ‘aklı naqqâş
	3	Destân degil bir kitâbdır nazma uymak çün hisâbdur Her kılına biñ sevâbdır bıyığa kim tutsa mağas
	4	Buyurdı Ebû Hanîfe degildür sözi laţife Her kim ki olsa hâlife aña kimse olmaya ‘aş
9b	5	Söyleyelim azı çokdan bir şey hâşıl olan yokdan Dilegimiz budur çokdan ‘azâbından ide hâlâş
	6	Kişi bî-nâamaz ola mı anlara virme selâmı Kaçan görürseñ harâmı şakın olmayasın harslaş
	7	Mü’min olan sa‘âdetde münâfıklar şekâvetde Harâm yiyen kıyâmetde koyısar şürını hannâş
	8	Bu harâmı yimeyesin işitmedim dimeyesin Bevli cebel kımayasın teniñde yâhûd kammâş
	9	Giderseñ toğrı tarîke iderseñ muhkem şerîfe Eger tutarsañ naşîhat Hâk kâtında olasın hâş
	10	Ne bilsin âdem oğlanı ögrene edeb erkânı Taşraya çıkarma ânı ki başında koma uqâş

	11	Düşmüşleri kim kıldıra ağlayanı kim güldüre Bir kimse âdem öldüre ideler yerine kışş
	12	Beyân itdim toğrı yoldan geldicegi kadar elden Meyil virme cânı dilden kaçan kim göresin vaqqâş
	13	Abdest namâzıñ işidir anı kılan ne kişidir Çalgû şeytân işidir tut sözüme olma naqqâş
	14	‘Arabzâde’ye ne dirler hâtırcığını güderler Bu ‘ilm ü hikmet dirler bilmez anı degme eşhâş
		Faşl-ı fi’-d-âd 15
	1	Cümle ümmeti Muḥammed ki rahmet eyleye Feyyâz Ahîr imân ile gide ki mürvet eyleye Feyyâz
	2	Oḡyalım kitâbından maḥrûm itme sevâbından Bizi ḡabir ‘azâbından selâmet eyleye Feyyâz
	3	Unudula adı şânım imân yoldaş ola yanım ‘Arşîñ gölgesinde cânım irahat eyleye Feyyâz
	4	Gördüñ buna gelenleri soñra toprak olanları Ma’sûm iken ölenleri şefâat eyleye Feyyâz
10a	5	Gövdem ayrılır cân ile naşib eyle sağ yan ile Defterimiz asân eyle kır at eyleye Feyyâz
	6	Bu ayru dünyânıñ ḡâli ḡor gidersin bunca mâli Dileriz kim toğrı yolu delâlet eyleye Feyyâz
	7	Bunı yazmaḡa başların ḡükm nice gör nişlerin Bize cennet yemişlerin zi’âfet eyleye Feyyâz

8	Çodum gitdim bunu size luğ idüp eksigin yaza Hûri kızlarını bize işâret eyleye Feyyâz
9	Ki cennet ehli zevkünde şü aqarlar hem tahtında Dileriz ölüm vaktinde şehâdet eyleye Feyyâz
10	Benim ile gidebile imân yoldaşımız ola Günâhımız burda qala tahâret eyleye Feyyâz
11	Ol Muhammed'e irince cânım sevinir görünce Livâü'l-hamde varınca ki 'izzet eyleye Feyyâz
12	Yaratdı çün felekleri çün diledim dilekleri Kârben bize melekleri ki şöhet eyleye Feyyâz
13	'Arabzâde türâbını yaptı gönül harâbını Baňa aşkıñ şarâbını ki şerbet eyleye Feyyâz
	Faşl-ı fi't-ğa 16
1	Sözümde var mıdır noşşan luğ idüp yazar hattât Cenâb Allâh ide ihsân beñi bâğa idem hallât
2	Dünyâda mâlı qalursa şâlih kişiler gelürse Çağan bir kimse ölürse tamam üç yüz ola işkât
3	Yine geldi aşkı eser söyliyem anı serâser Hîç yaratmamış beraber kimi uzun kimi evsât
4	Yaratdı bunca maşnû'at haqqıñ elinde külliyyât Her birisi bir mañlûkât kimi cühüd kimi kıttât
5	Hayır için vire hubbe olısar başına qubbe Bî-nice kim vire cübbe miskine kim vire hattât

10b	6	İsâ gâyetde fâkırdı ‘adûler anı kâkırdı Allâha tesbîh okurdu ki şaçdıķça her bir hayyât
	7	Düşdüñ ise zilletlere şabr ideğör miñnetlere Şükr eyle ni‘metlere isterse kim olsun lafât
	8	Bu dünyâyâ neler geldi yâ geldiyse neler buldu Namâz cümleye farz oldu isterse kim olsun şakât
	9	Kişi azarsa yolundan ne kimse bilür hâlından Olunca cümle mālından sağlıgından vire kırât
	10	Ŧut sözünü etme ‘inad kim yıķarsın dīn-i ‘imâd Bunlara itme i‘tikâd biri falcı biri galât
	11	Yetmez mi Kır’an delâlet fâsıķa itmez hidâyet Ki şeytân şân olur gâyet biri zūrna biri gâyyât
	12	Kim iderse ‘ibâdetler hâzır ola cemâ‘atler Mu‘ezzīnler imâmanlar geçiserdür ‘aleş-sırrât
	13	‘Arâbzâde söyler anı ki ‘aşkından yanar cânı Âhır vaķitte şeytânı yâ İlâhī eyle irât
		Faşl-ı fi’z-za 17
	1	‘Aşķım kaynayup geldi cûşa yine virdi eşer Hıffâz Her kim ki bī-namâz oldu ki rahmetden keser Hıffâz
	2	Hakķ’a lâyıķ ‘amel itdi şanasın uçmağı utdı Ramazânda oruç Ŧıtdı anı gâyet sever Hıffâz
	3	Gicelerde çeker miñnet naşib ola aña cennet Kim bu aya ider hürmet keremler idiser Hıffâz

	4	Beyân itdi hâllerini ki bildirdi yollarını Oruç tutan kullarını cehennemden şürer Hıffâz
	5	Bilür misin dağı noldu itdigini herkes buldı Her kim ki tevbesiz geldi kapusından kovar Hıffâz
	6	Kişi ‘aşkıla çağlasa özüni Hakk’a bağlasa Günâhın görüp ağlasa gözi yaşın siler Hıffâz
11a	7	Günâhı sür başından kalma ahiret işinden Birün gözlerü yaşından ki ağıdır şular Hıffâz
	8	Terk etmegil şalâtını bula ondan necâtını Her kim virmez zekâtını ki eline başar Hıffâz
	9	Her kim ‘âbid olursa ziyân olanı bilürse Her kim hâ’in olursa ayağını çeler Hıffâz
	10	Halıkımdır benim Allâh şerîki yok anıñ billâh Arzumânım o beytullâh aña nazar ider Hıffâz
	11	Adem oğlanının işi ihmâl ider kılma beşi Ne deñlü çok yaşar kişi kara yire şarar Hıffâz
	12	Kimi şâlih kabre sığmaz kimini tamu odı yakmaz Kuluñ â’mâline bakmaz anuñ kalın eder Hıffâz
	13	Kimi kâfir kimi sünni kimi dinsiz kimi dinni Kimi melek kimi cinni yaratmışdır beşer Hıffâz
	14	Bu ‘aşkın sözi haqdır şimdi bunu diñler yokdur ‘Aşk elinden derdim çokdur yine derdim deşer Hıffâz
	15	‘Arabzâde ‘aşkı böyle kâdir olduğca eylik eyle Bu sözleri tutma söyle saña itmez zarar Hıffâz

		Faşıl-ı fi'l-ayn 18
	1	Yine bir söz söyleyelim eger idersen istimâ Hayır duâ eyleyelim eger itmezsen ictimâ
	2	Şararup beñziñ şolsa gözleriñ yaşıla tolsa ‘Azrâ’ıl kapuya gelse idemezsin anı mennâ
	3	İşleriñ şerr ü şür ola ki andan saña tūr ola Yatduğı yirler nūr ola mescide kim yakdı şemâ
	4	Bu kez saña diyem anı viren Allāh alur cānı Bilür misin dünyā fānī ahiret için eyle yuvâ
	5	Bak şu dünyānıñ hālına gelenler gitdi yoluna Dağı kimseniñ mālına şaķın itmeyesin tamâ
11b	6	Çocarsa gider seyyiāt gusülle döker çatārāt Viriserdür yüz hasenāt iki helāl olsa cimâ
	7	Arayup müşkilin bulmaz ancılayın kişi gülmez Anuñ orucu qabūl olmaz ki virmez fiṭre nişfi şâ
	8	‘İbadet kıl giceler eger cāhil eger hocālar Eger yigit eger qocalar Hāq yolunda oluñ şicâ
	9	Kiminiñ mālı var elde kiminiñ yoқdurur yolda ‘Avdanlarda işbu hālde hem tūtmaz yüz yine burqâ
	10	Dime malāya‘nileri añladıñ mı ma‘nileri Beşikdeki şabīleri cenābetle itme irzâ
	11	Hārām mālı yire dökmek ne hācetdür emek çekmek Niçün virmek yarım etmek kapuya gelse hem bir cā

	12	Dağı beni diñle ey cân başına bürünme yorğan Seniñ zıkrıñ ola Qur'an ki tesbîhiñ ola eşbâc
	13	Dünyâ eşğaline talma namâzı sehv ile kılma Ki ölümden gafil olma gitmesin kalbiñden huşşâc
	14	‘Arabzâde ider cûşı oñulmaz bağırının başı ‘Âsilerin gözi yaşı günâhına ola şifâc
		Faşıl-ı fi'l-ğayn 19
	1	‘Aşk lezzet virür cânıma nice gelem andan ferâğ Ki lutf eyle gel yânıma tut bu sözi tur gitme ırâğ
	2	Bizâr isen ağaç ata gider isen öte öte Ki ya'nî harâm ‘avdete şakın şarmayasın kaçâğ
	3	Bu söz hâtırına değer ‘inâyet eyle Allâha meger Tevbe itmezseñ eger cehennemdür saña ocağ
	4	Kişiler bu ki gelenler ki ‘ibret alsun kalanlar Beglere gammâz olanlar aşıliserdür baş aşâğ
	5	Ceyhun olup akar gözüñ ‘aşk elinden yanar özüñ ‘Arıflere benim sözüm bilmez anı oğlan uşâğ
12a	6	Bu söze itme ‘inâdı ‘adûlardan alur dâdı Bir kapu var gayyâ adı ne dibi var ne bucağ
	7	Yılanuñ agusu artar ümmet-i Muhammedi kırtar Debesinden şöyle bir ter acısına beñzemez bucağ
	8	Ki gönülde tutma gümân ecel gelür virmez emân Mü‘minler kalkduğı zemân hem kopusar yüzler dâğ

9	Zebānī gider illere hālķı cem ^c ider bir yire ‘Alımlere şālīhlere götüreler hulle burāğ
10	Bu dünyāya geldiñ ise Allāh bir bildiñise Dün namāzı kıldıñısa olısar qabriñe çerāğ
11	Ki olmadan gāfil insān işde aña derler hayvān Yiter bunca şaña ihsān geliñ eyleyelim yarağ
12	Yitim olanları qovan günāh işlemege eyvān Şuñā beñzer dünyā seven ki cīfeye üşer kilāğ
13	Bir şālīh ‘amel itmezsin didiği yola gitmezsin Niçün emrini tutmazsın Allāha şükür her yiriñ sağ
14	‘Arābzāde’niñ hālına cānın virmiş Hāq yoluna Bu destānı Şām iline eyleye tā ki iblāğ
	Faşl-ı fi’l-fa 20
1	Yine başlayalım söze [-----] ⁴⁰ anı eṭrāf Kulağ tutuñ hele bize qanı bu cevhere şarrāf
2	Ne maḥşerde qala hayrān hem olmada ola şükṛān Kim oğur sūre-i ‘İmrān ⁴¹ kim oğur sūre-i A‘rāf ⁴²
3	Gitdi hūrrām geldi gamğam elā gözüm oldu nem nem Kim oğur sūre-i Meryem ⁴³ kim oğur sūre-i Aḥḳāf ⁴⁴

⁴⁰ Silinmiş

⁴¹ Âl-i İmrān. Kuran’ın 2. suresi

⁴² Kuran’ın 7. suresi

⁴³ Kuran’ın 19. suresi

⁴⁴ Kuran’ın 46. suresi

	4	Kim okur sûre-i Duḥān ⁴⁵ buluser derdine dermān Kim okur sûre-i Raḥmān ⁴⁶ kim okur sûre-i Şaffāt ⁴⁷
	5	Gerçek bilür misin ḥayvānı añlar mısın sen memātı Yazar cennetiñ berātı her kim okur nūn ıla kâf
12b	6	Bir yılan var adı kıreyş anı incitmege ḥunīş Kim okur sûre-i kıreyş ⁴⁸ yāḥūd okur Li-İlāf ⁴⁹
	7	Şakınasın ḥıyānetden kırtulasın cenābetden Hīç ayrılma cemā‘atden mescidlerde eyle ‘uḳāf
	8	Kişi etdigini bulsun gözleri yaşla tılsun Aña cennet ḥarām olsun ḳoñşıya kim ide isrāf
	9	Bu ḡafletden uyar cānı ḡazālarda aḳıt kānı ‘Ale’l-‘arşa aşar anı kāfire kim çaldı esyāf
	10	Ḳulum tiz tevbeye gelsiñ günāhın giderse bilsin Muḥammed şāfi‘ olsun aña cennet idem iltāf
	11	Dün namāzı çekdi miḥnet gicelerde eyle minnet Müşṭāḳdur aña cennet ki yoḳdur va‘deye ḥilāf
	12	Ne eylerseñ anı eyle sözüñ toḡrısını söyle Allāh içün dos[t]luḳ eyle yāḥūd eve gelse ezyāf
	13	Nice ola benim ḥālīm zelīl itdi bizi zālīm Biri mescid biri ‘ālim ḳarīb kıldı şimdi muşḫāf

⁴⁵ Kuran’ın 44. suresi

⁴⁶ Kuran’ın 55. suresi

⁴⁷ Kuran’ın 37. suresi

⁴⁸ Kuran’ın 106. suresi

⁴⁹ Kuveyş suresi, Kuran’ın 106. suresi

	14	Hiç bilür misin n'olursın sende itdiğin bulursın Ahlretde mahrûm qalursın bâtil itmeyesin evkâf
	15	Şakın itmeyesin ifsâd hubbulillâh unut evlâd Cehennemde ola âzâd Ka'be kim itdise etvâf
	16	Hakk'ın yoluna kim gitti Qur'an'a kim ta'zîm itdi Evlâdı her kim okutdı bulusar derdine şifâf
	17	Evlâdı vir Hakk yoluna Tañrı zulm itmez kuluna Berât virür sağ eline eyleye cânına kifâf
	18	İssi günde ola berde şefîc ola kamu derde Qur'an okunduğu yirde tutuserdür melekler şâf
	19	Kaşd itmesin iblis-i la'în anuñ belâsından şakın Ecel gelincegiz yakın olmaz kimseye istîşâf
	20	Şapmayagör hakk yolundan bezmeye Allâh kulundan Kimse kurtulmaz elinden isterse kim olsa huţâf
13a	21	Sözi söylerem tıyana Qur'an okuyan sevine Destir girür evine kimseden itmez istinkâf
	22	Bir kimse kim yüze gelse açlarıñ hâlini bilse Kıpuya bir yitim gelse eyleme andan iltikâf
	23	Hâtırcagız kova gitdüm soñ ucu dünyâdan gitdim Bu destâ ıcağ itdüm okuyalar kamu eşnâf
	24	Şakın harâma sevinme peşimân ol da güvenme Şâ'irem deyü ögünme hiç yok yire urmağıl lâf
	25	Binâyı ördüm temelden niçün hâlisin 'amelden Kimse kurtulmaz ecelden eger ümmî eger 'arîf

	26	Niçün ‘alîme uymazsın niçün cânıña kıymazsın Dağı dünyâya doymazsın meger sende yokdur inşâf
	27	Kimseden yok bize meded ‘azâb olur anda ebed Menzilimiz ola merkad ‘azâbımız eyle hufâf
	28	Oldu yürek pâre pâre yine Hâk’dan ola çâre ‘Arabzâde bu bî-çâre kuluñdur gâyetde ez‘âf
		Faşl-ı fi’l-kâf 21
	1	Saňa dirin ey qarındaş gâfil olma eyle yarâk Şakın kendiñ eyleme fâş bu işleri elden bırak
	2	İsrâfil urmadan şûri göre cennetde kuşûrı Kim okur sûre-i Nûrî manâsıdır ana uçmak
	3	Her kim okur Muţaffîfîn ⁵⁰ hem bozulmaya aşla dîn Her kim okur sûre-i Cin ⁵¹ ne kôrku ona kaçmak
	4	Kim okur sûre-i Naşr ⁵² a çıkısar ol yüce kaşra Allâh ana hûri vire münâsibdür anı kucmak
	5	Delîl gerekdir şarp yola ola kim inşâfa gele Ben söyleyem anı hele siz varıñ ediñ ittifâk
	6	Dünyânıñ şöñun duyasız yirli yirine koyasız Benim sözüme uyasız olmayasız ehl-i nifâk
13b	7	Virmeye yarın hisâbı görmeye dağı ‘azâbı Şol kadardur kim şevâbı kim okur sure-i Tâlâk ⁵³

⁵⁰ Kuran’ın 83. suresi⁵¹ Kuran’ın 72. suresi⁵² Kuran’ın 110. suresi⁵³ Kuran’ın 65. suresi

8	Gāh gülerin gah ağların ‘āşkla gönül añların Hele işid ne söylerin benden yaña sen tut kulağ
9	‘Azrā’ıl alur cānıñı mecrūh ider her yanıñı İblīs alur ĩmānıñı ki olmaz o senden ırak
10	Şabr-ı miskin hayr atında gelür ādem şuretinde Īmān yoğsa gayretinde ey dirġā el-firāk
11	Bir nażar eyle sen baña naşihatım budur saña Bir kadeh şu virdi aña içen kâfir olur muṭlak
12	Korğarız meger insandan yüzüm qaradır ‘işyāndan Bizi şakla o şeytāndan yā Kerīm yā Rezzāk
13	‘Aşkımanın bendi boşanır namāz kılmayan üşenir Ne tenler yirde döşenir neler şarmış kara toprak
14	Bu dünyādan eyle hāzer āhiretde cānıñ bezer Aña Allāh eyler nażar ‘alīme kim virse infāk
15	Neylersin bu lu‘b-şāzı Allāh’a eyle niyāzı Bilürsiñiz bu namāzı ki farzdur yirine komağ
16	Zebāniniñ işlerine odlar şaçar dişlerine Bĩ-namāzın başlarına urusarlar oddan çomağ
17	Kim hafız-ı Qur’ān olan kim dertlere dermān olan İsmā‘il’den kurbān olan didiler kimi İshāk
18	Hilāf degil sözüm billāh naşib eyle inşā‘allāh Arz-ı hālim o beytu’llāh örtüsi esvedu tuvāk
19	Eger faķır eger ġanĩ kov bu sercümle yeksānı Yalın ayak bu insānı iderler maḥşerde esvāk

	20	Gör İsrâfîl'in yerini eline almış şurunu Ol Muhammed'in nûrunı yarattı cümleden esbak
	21	Bizim guşşamız diyiser aña ümmetim diyiser Yerlü yerine koyusar beliserdür yalın ayak
14a	22	Diye şâ'imlerim kande yisin ni'etlerim bunda Oruç tutup issi günde kuruduban dil tımağ
	23	Ki Raḥmān'dur seniñ aduñ ki cānımda ola daduñ Yüzi şuyuna Muhammed'ün olayım raḥmete iğrāk
	24	Cümle maḥlûḳ diriliser şori ḥisāb şorılısar Şırāt mizān qurılısar elinde olısar şancağ
	25	Kiminiñ ḥatırın yapar her gören alnını öper Şancağı dibinde kıpar ki gönlümüz ola aq pağ
	26	Her kim du'ā eyler baña ḥışm itme yā Rabb aña Şeff' ola yārin saña şalavāt vir aña ancak
	27	Bir adıñ Aḥmed ḥaqqı çün bir adıñ Şamed ḥaqqı çün Dostuñ Muhammed ḥaqqı çün cehenneme eyle iğrāk
	28	‘Arabzâde ḥalın dener bir gün ecel cāmın kınar ‘Aşkıñ hevāsına yanar söyünmesin dā'im iğrāk
		Faşı-ı fi'l-kāf 22
	1	Şevke irdi benim ḥalim ben beḳâyı eyleyem cāk Ḳabristana gider yolum ölüdür bin ‘ākibet ḥāk
	2	Ol İbrāhim Ḥalīlu'l-lāh ol Muhammed Ḥabibu'l-lāh Buyurmuşdur Resûl sünnetimdir didi misvāk

	3	Kimi hatır gönül yıkmaz gözi nâ-mahreme bakmaz Ki mü'min mescidden çıkmaz nitekim şudaki simāk
	4	Neler söyler diñle ʿaşıq dañi olmayasın fāsık Mescide girse münāfık kuş kafesinde olur gamnāk
	5	Yine bu ʿaşıkı gönül egler ezel gelmiş bizden yegler Eger olmasaydı begler halk birbirini ider ihlāk
	6	Gelmişdür nice evliyā gelmişdür nice enbiyā Olmayaydı küllī aḡniyā faḡirler olurdu helāk
	7	Eger Qurʿān gelmeyeydi añı kimse bilmeyeydi Bu ʿalimler olmayaydı yolda ḡalmışdı cehlāk
14b	8	Ġāzi ḡazāya gitmeyeydi kāfir işi bitmeyeydi Faḡır duʿā itmeyeydi ḡarāb olaydı eflāk
	9	Ki düşümde böyle gördüm yazdım eliñize virdim Ne güzelce nazma urdum sözümde var mıdır şikāk
	10	Ger naşib itse yaradan söylesem aḡdan ḡaradan Ah ölüm gitmez aradan bulunmaz ecele tiryāk
	11	Unuddura adı şanın ya nicesiyle şıkar bānın Şāʿat ile alur cānın amān virmez aña sehlāk
	12	Bir çāre yokdur kaçına bakmaya Allāh şuçına Girince ḡabriñ içine olısar ḡayet vehmnāk
	13	Fānī ola yüce taḡlar ʿibret alsun ḡalan şaḡlar Yalñızca ḡalan aḡlar olısar gözleri nemnāk
	14	Ölüm varlığın bilürsin işigi ihmāl ḡılursın ʿĀkıbet böyle ölürsin aña göre it ʿamelnāk

	15	‘Arabzâde kâal burada kimi lu‘bî şan burada Kimi fışk u fücûrada nice olsun kâalbiñiz pâk
		Faşı-ı fı‘l-lâm 23
	1	‘Âlîmlerle eyle karar şakin olmayasın ichâl Zâlimlerden eyle firâr seni incitmeye deccâl
	2	Höş tutarsıñ Hâkķ’ıñ hükmin olmayasın velâ tûmin ⁵⁴ Kim okur sûre-i Mü‘min ⁵⁵ kim okur sûre-i Enfâl ⁵⁶
	3	Añı incitmeye ‘akreb aña cennet ola enşâb Kim okur sûre-i Ferğab ⁵⁷ kim okur sûre-i Zilzâl ⁵⁸
	4	Bu günleri sâ‘atleri Hâk şaklaya âfetleri İndirmiş şol âyetleri kimi kaşır kimi atvâl
	5	‘Aklıñı başıña derseñ ta‘zîm ile selâm virseñ ‘Âlîmlere kaçan görseñ añlara eyle istikbâl
	6	Kimseniñ ğıybetin dime şuçın ğussasın yime Namâzı ırteye koma şakin olmasın kehhâl
15a	7	ŖoĖri yoldan yañıldıķca yaraların oñulduķca Günâhların añıldıķca Allâh’a eyle ‘arz-ı hâl
	8	Gel fâriğ ol hevâsından mahrûm olma şefâ‘atinden Ey karındaş ‘ibâdetden alıķoyan seni eşĖâl

⁵⁴ Ve kendi dininize uyanlardan başka hiç kimseye inanmayın.” De ki: “Doğru olan yol ancak Allah’ın gösterdiği yoldur. (Al-i İmran, 73. Ayet)

⁵⁵ Kuran’ın 40. suresi

⁵⁶ Kuran’ın 8. suresi

⁵⁷ Kuran’ın 94. Suresi (İnşirah suresi).

⁵⁸ Kuran’ın 99. suresi

9	Gece gündüz kıl ʿibādet eyleye cānın irāḥat Şonucı çekme nedāmet işiñe eyleme ihmāl
10	Şālihlere müʿmin dirler nedir bu söze birler Abdest toḳunduḡu yirler ki nūr ola ḳamu eşḡāl
11	ʿİbādet eyle olunca gözün yaşla ṭolunca Vaʿdemiz tamam olunca virilmez bir laḫza ihmāl
12	Neler geliser ser neşe her kim ḫarāma er neşe Maḫşer yirine der neşe ʿamel ediser Zūʿl-celāl
13	Kimisine eyler ʿikāb aʿmāline göre cevāb Müʾminlere serīr niḳāb ʿarz eyleye anda cemāl
14	Bugün cennet alan gelsün kāfire kılıc çalan gelsün Dün namāzı kılan gelsün nidā alur eyleye delāl
15	Mazlūmlar ḫaḳḳın alısar her kişi ḫayrān ḳılısar Şol zebāniler geliser merḫametden bilmen aḫvāl
16	Ḥaşmın saña neyleyiser el ayak heb söyleyiser Ḥaḳḳını ḫaḳ eyleyiser ger olursa zerre hilāl
17	Ayrık seni görmem diye cehenneme girmem diye Ḥayrım saña virmem diye birbirinden ḳaça ḫelāl
18	Var git beni itme cünün yürimege urma düḡün Vay nefsum gündür bugün ne oḡul gerekdür ne māl
19	Bu dünyānıñ ötesine ʿaḳıl irmez ötesine Maʿsumcıklar ʿaṭāsına şunusardur āb-ı zülāl
20	Eger erkek eger dişi ḳılmaḳ gerek bunda beşi Maḫrūm ḳalur iki kişi biri müfsid biri iclāl

	21	Muṭahhar ola necâsetden urtulmazsın siyâsetden Her azânı cenâbetden eylemezsen itisâl
15b	22	arrâfa güher ata gör bî-isâb ona gör Nâfile oruc uta gör andan saña olmaz suâl
	23	Ezâna eyle iâmet alîme itme adâvet urânı eyle tilâvet aın anı itme ibâl
	24	apuların uçmaını hûrîlerin uçmaını Aña vire uçmaını kâfire kim andı itâl
	25	Bir alîme eyle minnet var aşk ile eyle hizmet Hem eylere eyle hürmet ger muḥarrem eger evvâl
	26	Söylerem anı yolundan urtulam ḥalkın dilinden acizem aşın elinden ne ılayın virmez mecâl
	27	Ḥalk itdi bunca alemi hep Muḥammed'den tamâmı Tiz alât ile selâmı rûḥına eyle irsâl
	28	Arabzâde ne diyisersin nâzik tenin dizisersin Bundan aḥîr gidisersin yok yire sen olma melâl
		Fal-ı fi'l-mîm 24
	1	Diñle neler diyem saña gör ne yire urdum maâm aın arz itme sen baña hem nefsiñe itme zûlâm
	2	Def ola senden zûlümât yani sen itme kelimât Kim our sûre-i Baarât ⁵⁹ kim our sûre-i Enâm ⁶⁰

⁵⁹ Kuran'ın 2. suresi⁶⁰ Kuran'ın 6. suresi

	3	Heves itme şurb-ı hamrāya hacca yā ‘umreye vara Kim okur süre-i Zumer ⁶¹ bozıla kaşrıla hıyām
	4	Kim okur süre-i Vākı‘a ⁶² ki andan olmaz kaṭ‘ā Kim okur süre-i Cum‘a ⁶³ kim okur sā‘irü’l-eyyām
	5	Dünyā fānī kalmaz bākī kaķırsañ nefsiñe kākı Yāsīn ⁶⁴ süresini okı eger şabāh eger aḥşām
	6	Ḥaķ içün derdi kim çeke Yūsuf gibi sultān dike Tebāreke’smü rabbuke zū’l-celāli ve’l-ikrām⁶⁵
	7	Ḥoş tatalım anı ey cān iki nūr virdi bize Ḥannān Biri Qur‘ān māh-i ramāzan leyālin kadr-i nehār bayrām
16a	8	Ḥaķ nażar itmez gāfile ne cennet virür baḥile Ki ‘izzet itme cāhile olursa şāḥib-i aḥşām
	9	‘Azrā’ıl gelür canıña yā irgürür mi şānıña İblīs gelür İmānıña ölisersin daḥi sersām
	10	Evvel olusar ‘alāmet soñra qopusar kıyāmet Mü’mine eyler ziyāfet kāfire eyler intikām
	11	Kim ki yoķdur diye Ḥudā İmānından olur cüdā Kāfirlere eyler cezā ol ‘azīzü’n-züntikām ⁶⁶
	12	Ki rāḥmete itmiye vehhāb dinlerini kıla ḥarāb İçdikleri ola şarāb şunasardur tolu cām

⁶¹ Kuran’ın 39. suresi

⁶² Kuran’ın 56. suresi

⁶³ Kuran’ın 62. suresi

⁶⁴ Kuran’ın 36. suresi

⁶⁵ Azamet ve kerem sahibi rabbinin adı ne yücedir! (Rahman Suersi 7.ayet)

⁶⁶ Allah suçlunun hakkından gelen mutlak güç sahibidir. (Al-i İmran suresi 4. Ayet)

	13	Ger varısa sende ĩmân eksik tuta ki sen mĩzân Cehennemüñ adı nĩrân qorlar andan hâşş u ‘âmm
	14	Doğrı tarâ’iğden çıkma cânıñı odlarda yaqma Şehvetle kimseye bakma eger ‘avrat eger gulâm
	15	Her kim bunda mazlûm ola ĩmân ile merhûm ola Âhırette zaqqûm ola her kim yirse zerre harâm
	16	Sevinme bunda devlete donanma dürlü zĩnete İkisi girmez cennete biri bahıl biri fetâm
	17	Balalara şabr idesin ni‘metlere şükr idesin Dâ’im haqqı zıkr idesin ger kı‘id u ger kıyâm
	18	Qaçan göresiñ bir cenâze hâzır olasın namâza Tazarru‘ eyle niyâza eksigini eyle tamâm
	19	Hâq bize neler virmişdür kısmetimizi görmüşdür Hemân Ka‘be’ye varmışdur ‘âlîme virse ta‘âm
	20	Ne buyurdı diñle celâl ayla yokdur buña mişâl Ben cennete idem idhâl kim esmâmı okur müdâm
	21	İşi bunda bitüresin âhırete götüresin Her kim virmez fıtırasın maqâmunda qalır sıyâm
	22	Kimin toyr kimini şıvâr şadaqa biñ qazâ şavar Hâq te‘âlâ anı sever qo kişiye kim ide ikrâm
16b	23	Sen dahı benden betersin hemân dünyâya yitersin Yâ emri kaçan tatarsın yâ ‘ömrüñ olursa hıtâm

	24	Harāma bakmaz gözlerim cennet ni‘metin özlerim Hep naşihatdur sözlerim aňladın mı ey hümām
	25	Feryād ider bülbül öter nebātlar yirde biter ‘Āriflere bu da yiter işde budur eşşah kelām
	26	Ne hatālar eylemişim gör kendimi neylemişim Hep nizamla söylemişim yerindedür cümle nizam
	27	İçeride kaynar coşar tırmaz taşralara taşar Söylesem ‘aqlım şaşar çün bu ‘aşka ne kılām
	28	Beni seven benim yādım anuñ içün ahı zārım Her kim okur yādigārım yā rahmet eyleye ‘allām
	29	‘Arābzāde ‘aqlın dire halk cem‘ olur bir yire Şalavāt vir peygambere rûhına gönder selām
		Faşl-ı fi’n-nün 25
	1	Nice söyleyeyim ‘ilmi çün ‘ilmiñ şehridür sulţān Ebübekr’e esās oldu nice ĩdam aña bühţān
	2	Bu kez ‘Ömer oldu delīl kimi tesbiḥ kimi tehlīl Şeri‘atde idüp ta‘dil hem ‘ilimde oldu ḥayţān
	10	Oldı ‘Oşmān ehl-i ḥayā yüzi nūrı virdi ziyā Qur‘ānı eyledi cem‘ān ‘ilmiñ üstādıdur ey cān
	11	Yā bildi mescid bābısı ḥaḥdur cümleñ tabūsı ‘Ali’dür ‘ilmiñ ḳapısı din yolunda oldu arslan
	12	Sözi araya ḳodılar ‘Ali efḳaldur didiler Benī İsrāīl Yahūdiler getürdiler aña ĩmān

	13	Geldi geçdi ‘ömür çağı aña kaşd eyledi yağı Hasan’a virdiler ağı teşlîm eyledi tatlı cân
	14	Hüseyn yalnız kaldı ki başına neler geldi Kerbela’da şehîd oldu ol Yeẓîdler dökdiler kan
17a	15	Resûlullah öpdî ancak o yirden kesmedi bıçak Kafasından kesdiler çak ki nakd bir eyledi sübhân
	16	Beyân itdim olanını esir itdim kalanını Ki oğlunı ‘ayalini Ümmü Gülsün ki şehir-i yaban
	17	Şudan yatını aldılar şusuz gâyet buñaldılar Şâm-ı şerîfe geldiler kim devede kimi yayan
	18	Oğludur Zeyne’l-‘âbidin bir zâmân hâli kaldı dîn Anı gördi Yeẓîd lâ‘în sürmelendi olup handân
	19	Yeẓîd ‘askeri çekildi gözlerinden yaş döküldi Şuşuzun beli büküldi cigercigi oldu biryân
	20	Ol zâmân yedi yeşerdi ne melekdi ne beşerdi Yâ nice yolda aşardı geldi Şâm’a zâr-ı ‘uryañ
	21	Ele alam divid kalem bunlarıñ vaşfını kılam Söylemeden ‘âciz kalem inan baña ey müslimân
	22	Diledü Hâk’dan ümmetin niçün kılmazsın sünnetin Ümmet içün zürriyâtın fidâ kıldı eyle ız‘ân
	23	‘Arâbzade’niñ huyuna hiç meyl virmez oyuna Anlarıñ yüzi şüyına bağışlana cürm ü ‘işyân
		Faşl-ı fi’l-vāv 26

	1	Size bir söz söyleyeyim sizde baña olmam ‘adū ‘Aşkı tamām eyleyelim hiç kılmaya gūşsa kayu
	2	Hılāf yokdur cevābında hikmet anūñ şevābında Hak teālā kitābında buyurmuşdur tūt kāmū
	3	Qulum şuçlarını bilse bañā tevbe ile gelse Qullarımdan her kim alsa beş vakitte beş vuzū
	4	Baña lāyık olan qulum ‘ibādetde kımaz yolum Kaçan gelse añā ölüm ki cān virsiñ o diñlenū
	5	Kāfırlere kılınc çalmağ Ka’be yollarında kılmāğ Cemā’atle namāz kılmāğ cümlesinden heb sevgülü
17b	6	Buyurmuşdur Zü’l-celāl namāzı her kim ide ihmāl Qatl eylemek anı helāl ki Şāfi’ī mezheb o
	7	Bu sözler bize delālet olmaya gönlüñ melālet Zindāna kıy it siyāset İmām Ā’zam mezhebū
	8	Niçün mescīde gelmezsin niçün namāzı kılmazsın Niçün abdesti almazsın alāyıkden aqarken şū
	9	Evvel ‘avdete tanalım ki derinlere boyanalım Gicelerde uyanalım eyleyelim Hakk’a tabū
	10	Kimi ola nedāmetde kimi ola selāmetde Yarın anda kıyāmetde bize açā kıtlu kıpu
	11	Ol kıyāmetde ben gedā eyleyem kıpuñda nidā Raḥmetiñ çokdur yāḥud kıpuña geldim yalvaru
	12	Şuçumuz çokdur nidelim buna ne çāre idelim Ol günde kıanda gidelim bize diyesin gel berū

	13	Kıyâmet günleri ola uğratmağıl hâlden hâle Hûrilerden virseñ n'ola gözleri ola sürmelü
	14	Ben günâhı bilmişem ne rahmet uma gelmişem Emriñe kı'ıl olmuşam hağdur uçmak hağdur tamû
	15	‘Arâbzâde diler Hağ’dan dileñmez budur çokdan Cümle ‘âlemleri yokdan yaradan Hû vār iden Hû
		Fasl-ı fi'l-hâ 27
	1	Yine söze başlayalım gelmiş iken şimdi eşbâh Beynâmazı taşlayalım olmayalar yüzi esbâh
	2	Dünyâda tutma turağı aħrete eyle yarağı Ulı tatluşuñı acı bilmiş olana oluñ āgâh
	3	Bu dünyâya gelen hemân ne fikirler ola şâzân Mû‘minlere ola zindân geliñ eyleyelim eger âh
	4	Bilür misiniz dünyâ fânî görmeñ mi gelenler xanı Bu sünneti bu erkânı koyup gitdi ol yüzi mâh
18a	5	Muğayyed ol sucûd geh rahmet olur vücûd geh Niğün tabmañ ma‘bûduña andan gayrı yok bir ilâh
	6	Dünyâ yüzümüze güler seni tobraqlara bular Bu dünyâya gelmiş neler diñle imdi beni ey şâh
	7	Xanı şimdi şâh-ı ‘Arab koyüp gitdi cengi harâp Anlar nice oldı ‘aceb olmadılar biri gümrâh
	8	Xanı şimdi şâh-ı ‘Acem koyüp gitdi hayli haşem Nüş itdügi cām ile cām yanınca yok biri hem-râh

	9	Bu dünyāya neler geldi anlarda fānidir bildi Kāmu zīr u zeber oldu kāmı hāymālarda bir gāh
	10	Kulum tiz tevbeye gelsiñ günāhın giderse bilsin Muḥammed šāfi ^c olsun aña cennet idem iltāf
	11	Naẓmıladur benim sözüüm hoş dutasın iki gözüm Yā Rab saña dutdum yüzüm elindedür kāmı dergāh
	12	Gideriz gelinmez yola başımıza anlar gele Şuçumuzdan geçmek nola ey kerem issi pādişāh
	13	Bu deryāyı boylamazdım bunu tālīk eylemezdim Bu sözleri söylemezdim ‘aşk elinden nideyin āh
	14	‘Arābẓāde söyler yine her bir sözi gūne gūne ‘Aşk odına yāna yana ‘ömr-i cañum geçdi eyvāh
		Faṣl-ı fi’l-lā 28
	1	Ol Allāh’ıñ güzel adın zıkr idelüm evvelā Ḥarām ide tāmı odın ‘ināyet eyleye Mevlā
	2	Çekelüm yolına emek münāsīb sözi söylemek Ol Allah’ı zikri eylemek vācib olmuştur her kula
	3	Bu dünyāya gelen gider ecel gerü inmez güder Elimizden geldiği kadar söyleyelüm kıldan kılā
	4	Diñle imdi ey cān ki çift olmak gerek insān Bir evde olsa kız oğlañ ere verile ta‘cilā
18b	5	Bir eve bir konuk gelse şāhib elbet yüze gülse Veyāḥūd bir meyyit olsa kefenin eyle taḥşılā

6	Söyledim sözi vâfirden yüz çevirme müsâfirden Kaçmağıl cenkde kâfirden eyleyiñüz iki faşlâ
7	Seferiñ gözleye vaktin yıkalar kâfiriñ tahtun Şehîdler öldiği vaktin ki firdevse ola dahlâ
8	Anıñ ayâğı tozına bildire hūrî kızına Sürme çekine gözine ki gözleri ola şehlâ
9	Bir zâlim döge insânı ki anıñ acıya cânı Kıyâmete kosun anı var anda haşmıñı haqlâ
10	Şabr idesin bu cihânda hasedlik eyleme cânda Taleb kıl haqqıñı anda Hâk te‘âlâ ider ‘adlâ
11	İşid nâmeler hâline şualarıñ anda biline Kimisiniñ sağ eline geliserdir kimi sola
12	Qabir içinde ‘azâbımız âsân eyle hisâbımız Yâ İlâhi kitâbımız şâgımızdan virseñ nolâ
13	Yâ Rabbî yüzüm tutdum sañâ du‘âm budur öñden soña Her kim du‘a eyler bañâ ‘azâb itme añâ aşlâ
14	Semerķand’ı Buḥâra’yı gezersem arayı arayı ‘Arâbzâde bi-çâreyi görünmez belâdan şaqlâ
	Faşl-ı fi’l-yâ 29
1	Söyleyelim çoğı azı oturuñ siz alay alay Bir kimse kılsa namâz şaḡın ana dime hây hây
2	Neler söyler bu ‘âşıḡlar Hâḡḡ’uñ yolında şâdıḡlar Namâz kılmaz münâfıḡlar bula gele anlar belây

	3	Bir gün ola gele va‘dem amān virmez daḥı bir dem ‘İbādetde oluñ muḥkem ki tā ola beli göz yay
	4	Ḥaḳḳ’ın emrin her kim tutmaz ḳanda gider işi bitmez Münāfıḳ ezān işitmez ḳulağına ḳalarsañ nāy
19a	5	Dilerseñ Ḥaḳ’dan ‘ināyet ḳıl namāzı it münācāt Teyemmüm almaḳ ne hācet her yañadan aḳıdur cāy
	6	Gelüñ geḳüñ yoluñuzdan Tañrı bile ḥālîñizden Zekāt virtüñ mālîñizden oruç tutuñ daḥı bir ay
	7	Bunı itmeyen ḥā’indür añañ ḳalanı oyundur Yüz ḳoyunda bir ḳoyundur dirhem ılḳda viresin t̄ay
	8	Namāz ḳılañ ḳişi āsān gele anıñ işi --- ⁶⁷ Bunda iken bitür işi yarın anda deme gel vay
	9	Daḥı yalan and içme ‘ömrüñi hevāya ṣaḳma Ḳimseniñ ‘aybını açma il içinde eyleme şāy
	10	Ki t̄udma borcını öde cānıñ anda ḥuzūr ide Her kim ki tevbesiz gide eyleyeler anı rüsvāy
	11	Ḳişiye ecel erince neler ḳeker cān virince Ḳaḳan ḥarāmi görünce ṣaḳın aña dimegil bāy
	12	Bozulısar düzendüğüm ḥelāl ḥarām ḳazandığım Emek çekip özendiğim yıkılısar bir gün sarāy
	13	Ne ekseñ anı biḳersin ecel cāmını içersiñ Cümle o yoldan geḳersiñ eger yoḥsul eger bāy
	14	‘ Arābzāde söyler kelām peygāmbere cānına selām Yigirmi toḳüz ḥarfi tamām ḳaçdur imdi beni şāy
		Temmet Es-Seyyid Muhammed min Hafız Ahmed sene:1115

⁶⁷ Kelime eksik

2. Tıpkı Basım

